ਸਨਤਕ
ਪੈਗਾਮ

ਵਿਸਾਖੀ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ :

★ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਿਆ

★ ਲਿਖਾਂ ਤਾਂ ਕੀ ਲਿਖਾਂ ?

-ਗਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਲ ਖਾਲਸਾ

★ ਫਰੀਦਾ ! ਖਾਲਿਕ ਖਲਕ ਮਹਿ

ਪ੍ਰੋ: ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਡੀ. ਲਿਟ

★ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ (ਜਫਰਵਾਲ)

ਦਾ ਬਿਆਨ :

ਸਰਕਾਰੀ ਬਿਆਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛਪਣ ਦੇਵਾਂਗੇ

★ ਸ਼ਹੀਦ ਡਾ: ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬੁਟਰ

ਵਲੋਂ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਖਤ

ਮੱਲੇਵਾਲ ਵਿਖੇ ਪੁਲਸ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਸਬੰਧੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ

ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ :

ਦੋਸ਼ੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਓਂ ਕੱਢੋ ।

ਅਪਰੈਲ 1991 **74** **ਸਹਿਯੋਗ ਰਾਸ਼ੀ : 4 ਰੁਪੇ**

ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ: ਲਿਖਾਂ ਤਾਂ ਕੀ ਲਿਖਾ ?

-ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦਲ ਖਾਲਸਾ

ਇਕ ਮਿੱਤਰ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਆਈ ਹੈ, ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਰਚੇ ਲਈ ਵਿਸਾਖੀ ਸਬੰਧੀ ਕੁਝ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜਾਂ। ਜਦੋਂ ਦੀ ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਆਈ ਹੈ, ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਲਗਾਤਾਰ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਕਿ ਕੀ ਲਿਖਾਂ ? ਕੋਈ ਤੰਦ ਨਹੀਂ ਫੜੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਕੀ ਰਵਾਇਤੀ ਜਿਹੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਸਾਖੀ ਸੁਣਾ ਦਿਆਂ, ਅਤੇ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵਲੋਂ ਖਾਲਸਾ ਸਜਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਵਾਕਿਆ ਦੁਹਰਾ ਦਿਆਂ ? ਕਿਵੇਂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਸਜਾਏ, ਕਿਵੇਂ ਜਾਤ ਪਾਤੀ ਊਚ ਨੀਚ ਦਾ ਨਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਚਿੜੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਜ ਤੁੜਵਾਏ। ਕੀ ਹਰ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਦੁਹਰਾ ਲੈਣਾ, ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਲੈਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ? ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਉਠਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੋਚ ਉਥੇ ਹੀ ਰੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸੋਚ ਹੀ ਰੁੱਕ ਜਾਏ ਤਾਂ ਲਿਖਿਆ ਕੀ ਜਾਣਾ ਹੋਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਰਵਾਇਤੀ ਜਿਹੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਬਣਾਵਟੀ ਜਿਹੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਲਿਖਣਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ, ਬਲਕਿ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵਿਸਾਖੀ ਸਬੰਧੀ ਕੁਝ ਲਿਖਣ ਲਈ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਯੂ ਕੇ. ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਚਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਇਕ ਜੁਝਾਰੂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨਾਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੁਝਾਰੂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਪੰਥ ਦੇ ਇਕ ਜੱਥੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਪਰਚੇ ਵਿਚ 'ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਦੀ 'ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ' ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਉਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਇਜ਼-ਹਾਰ, ਸਰਬ ਸਾਂਝੀ ਪੰਥਕ ਸੋਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਵਿਅੰਗ ਕੱਸ ਕੱਸ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ 'ਸ਼ਰਾਬ ਮੀਟ ਜਿਹੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਜੜ੍ਹੋਂ ਪੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਵਰਗੇ ਦਾਹਵੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। 'ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ' ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਵਜੋਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਦੇ, ਕੁਝ ਗੋਲੀਆਂ ਤੋਂ ਡਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਲੋਂ 'ਸੁਧਾਰਾਂ' ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਛਾਪੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਇਹ ਵੀਰ, ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਬੁਝਦੇ ਹੋਏ ਵੀ, ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਰਗੇ ਇਕ ਦੋ ਹੋਰ ਜਥਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰਾ ਪੰਥ ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਥ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਮਰਿਯਾਦਾ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਮਾਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕੇ ਬੁਰਾਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋਂ ਪੁੱਟਣ ਦੇ ਦਾਹਵੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਸੰਜੀਦਗੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਚੀਜ਼ 'ਕਿਤੂ' ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਜਰੂਰ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵੀਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ 'ਸੁਧਾਰਾਂ' ਦਾ ਰਾਹ ਕਿਸੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵਲ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਪੰਥ ਨੂੰ ਟੋਟੇ ਕਰਨ ਵਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਸ ਵਿਰੋਧੀ ਰੁਝਾਨ ਸਿਖੀ ਵਿਚ ਪਨਪ ਰਿਹਾ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ 'ਨਵ-ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ' ਹੈ, ਜੋ ਸਿਖੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਸਲ ਅਤੇ 'ਵਗਿਆਨਕ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਤੋਂ ਤੋੜ ਕੇ, ਸੋਚ ਦੀ ਤੰਗ ਗਲੀ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜਾਰ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਤੱਵ ਦੇ ਖਾਰੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਲ ਧੱਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। 1978 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਬਲਕਿ 1984 ਤੱਕ ਇਸ ਸੋਚ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਵੀਰ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਚਾਰ ਦੀਵਾ-ਰੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਵਹਿਣ ਦੇ ਘੋੜੇ ਉਤੇ ਸਵਾਰ, ਹੱਥ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੱਚ ਤੋਂ ਟੁੱਟੀ ਬੰਦੂਕ ਫੜੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪੰਥ ਉੱਤੇ ਠੋਸਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ 'ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰ' ਦਾ ਨਾਮ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ, ਜਦੋਂ ਪੰਥ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਦਾਹਵੇਦਾਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੱਚ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀ ਪੈਰੋਕਾਰੀ ਵਿਚ, ਪੰਥ ਦੀ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੇ ਹੋਏ ਗੋਲੀ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ 'ਫੁਰਮਾਨਾਂ' ਉਤੇ ਅਮਲ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸਾਜਿਆ ਪੰਥ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ, ਕਿ ਲਿਖਾਂ ਤਾ ਕੀ ਲਿਖਾ, ਚੁੱਪ ਰਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿਵੇਂ ਰਹਾਂ ? .. ...

ਕਲ੍ਹ ਸ਼ਾਮ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਟਹਿਲਦੇ ਹੋਇਆਂ, ਵਿਸਾਖੀ ਸਬੰਧੀ ਕੁਝ ਨਾ ਲਿਖ ਸਕਣ ਕਾਰਣ ਆਪਣੀ ਜਿਹਨੀ ਉਲਝਣ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਇਕ ਸਾਥੀ ਨੇ ਕਨੇਡਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੁੰਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਛਪੀ ਸ. ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ ਦੀ ਲਿਖਤ "ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖਤ" ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚੱਕੀ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਦ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਇਹੀ ਲਿਖਤ ਪੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਸ ਵੀਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਤਕਰੀਬਨ

[ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 16 ਤੇ]

ਵਿਸਾਖੀ ਤੇ ਵਿਸੇਸ਼ :

ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਿਆ...... ......

ਵਿਸਾਖੀ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ । ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਅਹਮੀਅਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਚੱਜ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਏ । ਹਰ ਧਰਮ, ਹਰ ਕੌਮ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਕੇ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਮਨੁੱਖੀ ਨਸਲ ਦੀ ਬੰਦ-ਖਲਾਸੀ ਲਈ ਕੁੱਝ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਪਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸਰਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿਸੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਮਨੁੱਖਤਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਹਰ ਕੌਮ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਸੂਲ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਜਿਹੜੇ ਖਾਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਲੋੜਾਂ 'ਚੋਂ ਜਨਮਦੇ ਨੇ । ਆਪਣੀ ਪਹਿਲ-ਤਾਜ਼ਗੀ 'ਚ ਕੌਮ ਇਹਨਾਂ ਅਸੂਲਾਂ ਤੇ ਖੜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ 'ਤੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ । ਵਕਤ ਦੀਆਂ ਰਾਹਾਂ 'ਚ ਤੁਰਦੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਇਹ ਵੀ ਹੋਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਇਹ ਚੜ੍ਹਤ ਤੇ ਜਲਾਲ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮੱਧਮ ਪੈਣ ਲੱਗਦੇ ਨੇ । ਮਨੁੱਖੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਵਿਸਰਨ ਲੱਗਦੇ ਨੇ, ਤੇ ਪੈਗੰਬਰਾ ਦੀ ਰੂਹ ਮੁਰਝਾਉਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ । ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਮਕਸਦ, ਜੇ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹੋ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਸ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸਾਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੌਮ ਨੂੰ ਉਨਾਂ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰੱਖਣਾ ਭਾਵ ਕੌਮ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਨੂੰ ਮਨਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਦਾ, ਆਪਣੀ ਸਾਜਨਾ ਦਾ ਮਕਸਦ ਯਾਦ ਕਰੇ, ਉਸਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖੇ । ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮਿਸਾਲਾਂ ਸਾਡੀ ਤਵਾਰੀਖ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ । ਜਿਹੜੇ ਸਿੰਘ ਜੰਗਲਾਂ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਰਾਤ-ਬਰਾਤੇ ਹਰਮੰਦਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਸੀ, ਪੰਥ ਦੇ ਜਿਉਂਦੇ ਹੋਣ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਉਥੇ ਜੋਤ ਜਗਾਉਂਦੇ ਸੀ, ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੋਵਰ 'ਚ ਇਸਨਾਨ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਉਹ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹੀ ਨੇੜੇ ਕਰਦੇ ਸੀ । ਹਰਮੰਦਰ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ 'ਅਸਲੇ' ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਸੀ । ਇਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹੌਂਸਲੇ ਦੀ, ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੀ, ਸਿਦਕ ਦਾ ਸੋਮਾ ਸੀ । ਇਸੇ ਗੁਰੂ ਛੋਹ ਨਾਲ, 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਦਾਸਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘੋਰ ਸੰਕਟ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ 'ਚ ਐਨੀ ਸਿਦਕ, ਦਿਲੀ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ । ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹੈ ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਖਾਲਸਾਈ ਮਾਰਗ ਬੜਾ ਵਿਸ਼ਾਲ, ਬੜਾ ਵਿਆਪਕ ਹੈ । ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ 'ਚ ਖਾਲਸਾਈ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਂ ਤੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਜੇ ਛੇੜ ਬੈਠੀਏ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਪਰਚੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੰਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮੇਟਣ ਲਈ ਥੋੜੇ ਹੋਣ । ਕੁੱਝ ਖਾਸ ਗੱਲਾਂ, ਜਿਨਾਂ ਦਾ ਅੱਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਹੈ, ਦਾ ਜਿਕਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਇਥੇ ਮੁਨਾਸਬ ਰਹੇਗਾ । ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਜਾਤਪਾਤੀ ਨਫਰਤ ਬਾਰੇ ਹੈ । ਜਿੱਡੀ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਜਾਤਪਾਤੀ ਤੁਅੱਸਬਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਵਲੋਂ ਮਾਰੀ ਗਈ, ਆਪਣੇ ਸਿੰਘਾਂ 'ਚੋਂ ਜਾਤਪਾਤ ਦਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਗੰਦ ਧੋਣ ਲਈ ਜਿੰਨੇ ਉਪਰਾਲੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ 'ਤੇ ਇਸ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਕੋਹੜ ਦੀ 'ਗੁੱਗਲੀ ਮਿਟਾਉਣ' ਲਈ ਜਿੱਡਾ ਇਨਕਲਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਚ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੈ । ਪਰ ਐਧਰ ਅਸੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਰੋਗਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਨਾਂ ਥੱਲੇ ਪੂਰੀ ਟੌਹਰ ਨਾਲ ਪਾਲ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਂ 'ਗੱਲੀਂ ਅਸੀਂ' ਚੰਗੀਆਂ' ਹਾਂ ਪਰ ਕਰਨੀ ਪੱਖੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਮੇਚ ਦੇ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਨੀ ਹੋਏ । ਦਿਖਾਵੇ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਰਸਮੀ ਤੌਰ ਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਸਟੇਜਾਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਜਾਤਪਾਤ ਤੋੜਨ ਦੀਆਂ ਫੜ੍ਹਾਂ ਵੀ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ 'ਚੂਹੜੇ ਚਮਾਰਾਂ' ਪ੍ਰਤੀ ਗਲਿਆਣ ਅਜੇ ਗਈ ਨਹੀਂ । ਡੰਡੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਗੁਰੂਦੁਆਰੇ ਵੀ 'ਕੱਠੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਨੇ, ਪਰ ਮਨ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ । 'ਚਮੈੜੀ' ਆਲ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ਼ ਬੈਠੇ ਦੇਖ ਅਜੇ ਵੀ ਅੰਦਰੋਂ ਔਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਢਿੱਡ ਦੁਖਦੇ ਨੇ । ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਜੁੱਤੀਆਂ 'ਚ ਬੈਠਦੇ ਨੇ, ਭਾਂਡੇ ਵੀ ਜੁਦੇ ਰਖਦੇ ਨੇ । ਸਾਰੇ ਮਾੜੇ ਕੰਮ 'ਚਮਾਰਾਂ ਚੂਹੜਿਆਂ' ਦੇ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ । ਫਿਰ ਵੀ ਅੱਡੀਆਂ ਚੁੱਕ-ਚੁੱਕ ਕੇ 'ਆਖੀ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ' ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਨੇ ਜਾਤਪਾਤ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । ਜਾਤਪਾਤ ਦਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਐਡਾ ਖਤਰਨਾਕ ਨਾ ਹੋਏ, ਜਿੱਡਾ ਖਤਰਨਾਕ ਇਹ ਭੁਲੇਖਾ ਜਾਂ ਦੰਭ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ 'ਚ ਤਾਂ ਜੀ ਜਾਤਪਾਤ ਦਾ ਨਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੀ ਹੈ ਨੀਂ । ਸੋ ਆਓ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਇਸ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਇਸ ਕੌੜੀ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕਰੀਏ ਕਿ ਅਸੀਂ

ਜਾਤਪਾਤੀ ਜਰਾਸੀਮਾਂ ਤੋਂ ਅਜੇ ਮੁਕਤ ਨੀਂ ਹੋਏ 'ਤੇ ਇਹਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੱਡੀ ਲੜਾਈ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹੈ। ਭਾਵ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਅਜੇ ਦੂਰ ਹੀ ਹਾਂ।

ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅੱਜ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ 'ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਪੰਥ ਦਰਦੀਆਂ ਲਈ ਡੂੰਘੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸੁਹਜ ਗਵਾਚਣਾ। ਮੂਲ-ਰੂਪ 'ਚ ਹਿੰਸਾ ਇਕ ਪਾਸ਼ਵਿਕ ਬਿਰਤੀ ਹੈ 'ਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਜਾਨਵਰ ਵਾਲੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮਾਨਵੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹਰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਰਹਿਬਰ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ। ਖ਼ਾਲਸੇ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਇਸ ਵਹਿਸ਼ੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਹੈ। ਖਾਲਸਈ ਹਿੰਸਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਇਆ ਤੇ ਤਰਸ ਨਾਲ ਤਰੌਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਮੁਤਾਬਿਕ ਤਾਂ 'ਜੀਅ ਦਇਆ ਪਰਵਾਣ' ਭਾਵ ਜੀਆਂ-ਜੰਤਾਂ ਤੇ ਵੀ ਤਰਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। "ਪਾਤਿ ਪਾਤਿ ਤੋਰੈ ਮਾਲਿਨੀ, ਪਾਤਿ ਪਾਤਿ ਜੀਉ" 'ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਪੱਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਤੋਂ ਵੀ ਔਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ-ਫੁੱਲ ਤੋੜਨ ਤੋਂ ਵੀ ਗੁਰਾਂ ਚੀਸ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਪਰ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਵੀਂ ਨਸਲ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸਿਖਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। 'ਤੇ 'ਜੀਅ ਦਈਆ' ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਰੂਪ 'ਚ ਸਾਡੇ 'ਚ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮਿਸਾਲ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਮਾਸ ਖਾਣ ਜਾਂ ਨਾਂ ਖਾਣ ਪਿੱਛੇ ਅਸੀਂ ਪੰਥ 'ਚ ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਅਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਬੰਦੇ ਝਟਕਾਉਣ ਲੱਗਿਆਂ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਨੀ ਪਿਘਲਦੇ। ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਕਸੂਰਾਂ ਬਦਲੇ ਥੋਕ ਰੂਪ 'ਚ ਜੀਆ ਘਾਤ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਮਝਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਬੜੇ ਸਬਰ ਤੇ ਤਹੱਮਲ ਨਾਲ ਸਭ ਕਾਸੇ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਚੀਸ ਵੱਟਿਆਂ ਜਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਵੈਦਿਆ, ਇੰਦਰਾਂ ਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਜਿਹਾ ਦੀ 'ਮੁਕਤੀ ਕਰਨਾ' ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਕਰਮ ਹੈ ਪਰ ਮਸੂਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਕਰਨਾ ਖਾਲਸਈ 'ਕਿਰਪਾਨ' ਦੀ ਅਜ਼ਮਤ ਨੂੰ ਦਾਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਨਿਆਰੇਪਣ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਨਿਆਰੇ 'ਤੇ ਉੱਚ ਇਖਲਾਕ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਲਈ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਤੇ ਸੱਤਾ ਦੀ ਹਿੰਸਾ 'ਚ ਫਰਕ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਲਟਾਂ 'ਤੇ ਪੁਲਸ ਦੀਆਂ ਅਸਾਲਟਾਂ ਵਿਚਲਾ ਫਰਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮੀਤ ਦਾ ਤਾਂ ਅਸੂਲ ਹੈ "ਭੈ ਕਾਹੂ ਕੋ ਦੇਤ ਨਾਹਿ, ਨਾਹਿ ਭੈ ਮਾਨਤ ਆਨ॥" ਪਰ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਗਲੀਆਂ ਬਜਾਰਾਂ 'ਚ ਫੈਲੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਸਾਡੇ ਸਿੰਘ ਹੋਣ ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲੀਆ ਚਿੰਨ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਭੈਅ ਬਿਠਾਉਣਾ ਹਰ ਕੰਮ ਡਰ ਦੇ ਆਸਰੇ ਕਰਨਾ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਕਿੰਨਾਂ ਕੁ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ? ਇਸ ਨਾਲ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਨਿਰਭੈਅਤਾ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਭਰ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਇਹ ਸਵਾਲ ਅੱਜ ਹਰ ਬਿਬੇਕੀ ਬੰਦਾ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਸਾਖੀ 'ਤੇ ਆਓ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰ, ਆਪਣੇ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ 'ਚ ਜੋਖੀਏ ਪਰਖੀਏ। ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਦਿਨ ਤੇ ਬਗਾਵਤ ਦੇ ਨਗਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਉੱਚਾ ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਮੀਰ ਮਨੂੰ ਮਲਹੋਤਰਾ ਦੀਆਂ ਬੜ੍ਹਕਾਂ ਮੂਹਰੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਮੁਜਾਹਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਸਿਦਕ ਦੀ ਦਾਤ ਮੰਗਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਥੇ ਆਪਣੇ ਭੁੱਲਣਹਾਰ ਆਪੇ ਤੇ ਮੁੜ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਕਥਨੀ ਕਰਨੀ ਨੂੰ ਜੋੜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਪਣੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਜਾਤਪਾਤੀ ਮੈਲ ਤੋਂ ਸਵੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਵੀਂ ਪਨੀਰੀ 'ਚ ਪਨਪ ਰਹੇ ਵਹਿਸ਼ੀਪੁਣੇ ਤੇ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਖਾਲਸਾ ਆਪਣੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸੁਹਜ ਮੁੜ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇ। ਆਓ ਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰੀਏ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮਾਰੂ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਝੱਲਣ ਜੋਗਾ ਸਿਦਕ ਦੇਵੇ ਉਥੇ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਤਰਸ ਤੇ ਦਇਆ ਵੀ ਜਾਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਵੈਣਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ ਸਾਡੇ ਸੀਨਿਆ ਤੇ ਮੁੜਕੇ ਅਸਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। 'ਤੇ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਰਾਜ ਸਾਡੀ ਖਲਕਤ ਤੇ ਸਦਾਈ ਅਮਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦੁਅਉਣ ਜੋਗਾਂ ਹੋ ਸਕੇ।

(3 ਸਫਾ ਦੀ ਬਾਕੀ)

'ਤੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹਾਂ ਤੱਕ ਡਟਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਤੋੜ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗਾ।

ਚੰਦਾ : 20 ਪੌਂਡ ਜਾਂ 30 ਡਾਲਰ।

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ :- **ਅਦਾਰਾ "ਜਨਤਕ ਪੈਗਾਮ"**

ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ, ਚੰਦਾ ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪਤਾ :

MALVINDER SINGH MALI
VPO. SAKRAUDI
Distt. SANGRUR
Punjab (India) PIN 148026

ਫਰੀਦਾ ! ਖਾਲਕ ਖਲਕ ਮਹਿ

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਡੀ. ਲਿਟ

ਮੇਰੇ ਇਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸੱਜਣ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਏ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਭੀ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਆ ਮਿਲੇ । ਉਹ ਰਤਾ ਸੰਤ ਮਤੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ-ਪੂਜਾ ਭੀ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸੇਵਕ ਭੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਮਾਂਜੇ ਲਿਸ਼ਕਾਏ ਹੋਏ ਗੜਵੇ ਸਨ, ਤੇ ਗਲਾਂ ਵਿਚ ਉਨ ਦੀਆਂ ਮਾਲਾਂ ਸਨ । ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਬ੍ਰਹਮ-ਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਰ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਤੇ ਆਪਣੀ ਉੱਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਇਕ ਹੱਡ-ਬੀਤੀ ਸੁਣਾਈਓ ਨੇ । ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ- ਇਕ ਦਿਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਦਿਆਂ ਛਕਦਿਆਂ ਕਾਰ ਜੁ ਐਸੀ ਵਰਤੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁਧ ਬੁਧ ਨਾ ਰਹੀ । ਇਕ ਕੁੱਤਾ ਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਭੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ ਥਾਲ ਵਿਚੋਂ ਖਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ । ਅਸੀਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰੰਗ ਵਿਚ ਸਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਕੁੱਤੇ ਵਿਚ ਭੀ ਉਹੀ ਦਿੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਹਰ ਥਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ । ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਗਿਲਾਨਤਾ ਨਾ ਆਈ, ਅਸੀ ਭੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕੀ ਗਏ, ਉਹ ਕੁੱਤਾ ਭੀ ਛਕੀ ਗਿਆ । ਪਾਸ ਬੈਠੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਲ ਵਿਚ ਬੜਾ ਰੋਸ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਅਸੀ ਆਪਣੀ ਮੌਜ ਟਿਕੇ ਰਹੇ ।'

ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੱਜਣ ਜੀ ਇਹ ਹੱਡ ਬੀਤੀ ਸੁਣਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਭੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਰੂਰ ਜਿਹੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਚਮਕ ਉਠੀਆਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਭੀ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਹਿੱਲਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ । ਉਹ ਗੱਲ ਮੁਕਾ ਚੁਕੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਖਿਆ-'ਜੀ ! ਇਹ ਅਵਸਥਾ ਸੱਚਮੁਚ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਬਣਦੀ ਹੈ; ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਇਹ ਮਸਤੀ ਦੀ ਖੇਡ ਮੈਂ ਹੋਰ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਅਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਸਾਡੇ ਉਹ ਵੀਰ ਭੀ ਵੱਸਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਾਂ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਲਤਾੜ ਕੇ ਝਾੜੂ ਫੇਰਨ ਤੇ ਗੰਦ ਚੁੱਕਣ ਜੋਗਾ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸੱਦ ਭੇਜਦਾ ਹਾਂ । ਅਸੀ ਤਿੰਨੇ ਜਣੇ ਮੰਜੇ ਤੇ ਬੈਠ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਵਿਚਕਾਰ ਉਹ ਝਾੜੂ-ਬਰਦਾਰ ਬੈਠੇਗਾ, ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀਂ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਬੈਠਾਂਗੇ । ਵੱਖ ਵੱਖਰੇ ਤਿੰਨ ਥਾਲਾਂ ਵਿਚ ਰੋਟੀ ਪਵਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਥਾਲ ਵਿਚੋਂ ਖਾਵਾਂਗੇ । ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਕ ਨੂੰ ਸੱਦ ਭੇਜਾਂ ।

ਮੇਰੀ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਤ੍ਰਬਕ ਪਏ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੇਵਕ ਭੀ ਕੁਝ ਲਾਲ ਜਿਹੇ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਮੇਰੇ ਵਲ ਰਤਾ ਕ੍ਰੋਧ ਨਾਲ ਤੱਕਣ ਲੱਗ ਪਏ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਤ ਜੀ ਦੀ ਕੋਈ ਨਿਰਾਦਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । ਉਹ ਕੁਝ ਖਰ੍ਹਵੇ ਬੋਲਾਂ ਤੇ ਭੀ ਉਤਰ ਪੈਣ ਲੱਗੇ ਸਨ । ਪਰ ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਰਜ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਾਡਾ ਆਪੋ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ । ਹੁਣ ਉਹ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੇਵਕ ਮੇਰੀ ਇਸ ਗੁਸਤਾਖ਼ੀ-ਭਰੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਧਰਮ ਤੋਂ ਡਿੱਗੀ ਹੋਈ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਫਿਰ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਰਥ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਗੰਦੇ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਹੱਸ ਕੇ ਆਖਿਆ-'ਜੀ, ਠੀਕ ਹੈ । ਮੈਂ ਭੀ ਸਦਕੇ ਹਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਉਸ ਘਟ ਘਟ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਕਰਤਾਰ ਤੋਂ, ਜੋ ਕੁੱਤੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਆ ਵੱਸਿਆ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਗੰਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਉਹਨੂੰ ਭੀ ਸ਼ਰਮ ਆ ਗਈ ।'

ਇਕ ਪਾਸੇ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੇ ਮਿਥ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਛੁੰਹਦੇ, ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ 'ਧਰਮ' ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ । ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ :

'ਜਿਥੈ ਨੀਚ ਸਮਾਲੀਅਨਿ, ਤਿਥੈ ਨਦਰਿ ਤੇਰੀ ਬਖਸੀਸ ।

ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ, ਪੱਥਰ ਤੇ ਸੰਗ-ਮਰਮਰ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਮੰਦਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪੂਜਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਸਲੀ ਮੰਦਰ ਮਨੁੱਖਾ-ਸਰੀਰ ਹੈ ' ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੇਵਕ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੱਖ, ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦੇ ਇਸ ਅਸੂਲ ਨੂੰ 'ਦੀਵਾਨ-ਗੋਇਆ' ਵਿਚ ਇਉਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ-

'ਨ-ਦਾਨਿਸਤੇਮ ਅਜ਼ ਰੋਜ਼ੇ ਅਜ਼ਲ ਈਂ ਨਕਸ਼ੇ ਆਦਮ ਰਾ ।
ਕਿ ਨੱਕਾਸ਼ ਅਜ਼ ਬਰਾਏ ਬੂਦਨੇ ਖ਼ੁਦ ਖ਼ਾਨਹ ਮੇ-ਸਾਜ਼ਦ ।'

ਭਾਵ : ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ (ਗੁਰੂ-ਦਰ ਤੇ ਆ ਕੇ ਸਮਝ ਆਈ)ਕਿ ਧੁਰ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਮੂਰਤ ਘਾੜੇ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਇਸ ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਘਰ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਤਾਹੀਏਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਤੀਰਥਾਂ ਉਤੇ ਜਾਂ ਮੱਕੇ ਵਿਚ ਵੱਸਦਾ ਸਮਝ ਕੇ ਤੀਰਥ-ਯਾਤ੍ਰਾ ਤੇ ਹੱਜ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਹੱਜ ਅਤੇ ਗੋਮਤੀ ਆਦਿਕ ਤੀਰਥ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ, ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਵੱਸਦੇ ਰੱਬ ਦੀ ਯਾਦ ਹੀ ਹੈ ।

ਸੋ, ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਰੱਬ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਨਫਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਕਿਤਨੀਆਂ ਸਮਾਧੀਆਂ ਲਾਵੇ, ਕਿਤਨੇ ਤੀਰਥ ਨ੍ਹਾਵੇ, ਕਿਤਨੇ ਪਾਠ ਕਰੇ, ਗਿਰਜੇ ਮੰਦਰ ਮਸਜਿਦ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀਆਂ ਦਲੀਜ਼ਾਂ ਨੱਕ ਰਗੜ ਰਗੜ ਕੇ ਘਸਾ ਦੇਵੇ, ਉਹ ਰੱਬ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੇ ਆਖ ਆਖ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਲਤਾੜਿਆਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬ ਤੇ ਕੰਗਾਲ ਬਣਾ ਕੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਵਿਚਾਰੇ ਇਤਨੇ ਨਿਤਾਣੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਭੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਉਹਨਾਂ ਨਿਤਾਣਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਭੀ ਮਨੁੱਖ ਹੋ ਤੇ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਮਨੁੱਖ ਹੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਗ ਭੀ ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਹੀ ਹਨ ਜਿਹੋ ਜਿਹੇ ਇਹਨਾਂ ਅਹੰਕਾਰੀਆਂ ਦੇ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੀਵੇਂ ਆਖ ਕੇ ਦੁਰਕਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਭੀ ਉਹਨਾਂ ਤੱਤਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਣੇ ਹੋ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਲੋਕ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉਹਨਾਂ ਜਾਤ- ਅਭਿਮਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਹੀ ਇਨਸਾਨ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ ਕਰੋ। ਜਦੋਂ ਹਜ਼ੂਰ ਏਕਤਾ ਦਾ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ ਤੁਰੇ ਤਾਂ ਆਪ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਥੀ ਭੀ ਉਹਨਾਂ ਨੀਵਿਆਂ ਗਰੀਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਚੁਣਿਆ ਤੇ ਹਰ ਥਾਂ ਇਹੀ ਏਲਾਨ ਕੀਤਾ-

ਨੀਚਾ ਅੰਦਰਿ ਨੀਚ ਜਾਤਿ, ਨੀਚੀ ਹੂ ਅਤਿ ਨੀਚ।
ਨਾਨਕੁ ਤਿਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਾਥਿ, ਵਡਿਆ ਸਿਉ ਕਿਆ ਰੀਸ।
ਜਿਥੈ ਨੀਚ ਸਮਾਲੀਅਨਿ, ਤਿਥੈ ਨਦਰਿ ਤੇਰੀ ਬਖਸੀਸ।

ਪਰ ਇਹ ਸਦੀਆਂ ਦੀ ਨਫ਼ਰਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਦੂਰ ਕਰਨੀ ਇਕ ਮਹਾਨ ਔਖਾ ਕੰਮ ਸੀ, ਨਾ ਮੁਮਕਿਨ ਹੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਰੇ ਆਖਣ ਨਾਲ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕੁਝ ਅਸੂਲ ਬਣਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਵਾਦੀਆਂ ਹੱਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਚੋਖਾ ਚਿਰ ਰਹਿ ਕੇ, ਇਹਨਾਂ ਵਾਂਗ ਗ੍ਰਿਹਸਤੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ, ਜਾਤ-ਅਭਿਮਾਨੀਆਂ ਦੀ ਅਹੰਕਾਰ ਦੀ ਮੈਲ ਦੂਰ ਕਰਨੀ ਸੀ ਤੇ ਢੱਠੇ ਹੋਇਆ ਨੂੰ ਤਕੜਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਸੋ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਇਕ ਐਸੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਜੋ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਨੀਵਿਆਂ ਵਿਚ ਸਵੈ-ਮਾਨ ਦਾ ਇਤਨਾ ਅਹਿਸਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰੀ ਜਾਏ,ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਨੀ ਤੇ ਜਾਤ-ਅਭਿਮਾਨੀ ਸਿਰ ਨਿਵਾ ਦੇਣ।

ਮਾਲਕ ਨੇ ਬਾਬਾ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲਿਆਂਦਾ। ਪਰ, ਤਦੋਂ ਇਹ ਅਜੇ ਦੇਵੀ ਪੂਜ ਸਨ। ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਭਲਾ ਅਛੂਤਾਂ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਥਾਂ ਕਿੱਥੇ ? ਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇੱਟ ਗਾਰੇ ਦੇ ਬਣੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਗਰੀਬ ਅਛੂਤਾਂ ਨੂੰ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ-ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਭਲਾ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਸਮਾਈ ? ਬਾਬਾ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਸੰਨ 1532 ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਪਾਸ ਆਏ ਸਨ। ਤਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 28ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਕਤ ਤਕ ਇਹ ਦੇਵੀ-ਮੰਦਰ ਦੀ ਯਾਤ੍ਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਨ, ਸਾਲ ਦੇ ਸਾਲ ਸੰਗ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਬਣ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਨੀਚਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੀਚਾਂ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਸਾਂਝ ਬਣਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਸੋ, ਭਾਵੇਂ ਬਾਬਾ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਾਲੀ ਟੇਕ ਛਡ ਕੇ ਆਏ ਸਨ, ਅਜੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਬੜੀ ਵਿਥ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਥ ਨੂੰ ਮਿਟਾਣ ਲਈ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਨੀਵਿਆਂ ਲਈ ਸੁੱਚਾ ਪਿਆਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਛੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪਈ।

ਇਸ ਛੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਘਾਲ-ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਅਸਾਡੇ ਪਾਸ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਰਾਹੀਂ ਸਿਰਫ ਨੌਂ ਦਸ ਸਾਖੀਆਂ ਹੀ ਅੱਪੜੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਰਿੱਝਦੀ ਦਾਲ ਵਿਚੋਂ ਦਾਣਾ ਟੋਹਣਵਾਂਗ ਇਹ ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ ਭੀ ਸਾਫ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਬਾਬਾ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਨੀਵਿਆਂ ਦਾ ਸੱਚਾ ਦਰਦੀ ਤੇ ਸਾਥੀ ਬਣਾਣ ਲਈ ਕੀ ਤਰੀਕਾ ਵਰਤ ਰਹੇ ਸਨ।

-ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ-

ਸੋ ਕਤ ਜਾਣੈ ਪੀਰ ਪਰਾਈ। ਜਿਸ ਕੈ ਅੰਤਰਿ ਦਰਦੁ ਨ ਪਾਈ।

ਅਮੀਰ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਜਗੀਰਦਾਰ ਆਦਮੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿਤਨੀ ਹੀ ਨੇਕ-ਨੀਯਤੀ ਨਾਲ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਸੁਖ ਅਰਾਮ ਵਾਸਤੇ ਜਤਨ ਕਰਨ, ਫਿਰ ਭੀ ਇਹ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਦੁਖੜੇ ਸਮਝ ਸਕਣ। ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਦੁਖ ਉਹੀ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਰਹੇ।

ਜੋ ਲੋਕ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਛੋਹਨ ਨੂੰ ਪਾਪ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਉਹ ਕੀ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ? ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਛੋਹਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗੰਦੇ ਤੇ ਹੌਲੇ ਮੇਲ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਸੋ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਨੀਵਿਆਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਪਾਸੋਂ ਉਹਨਾਂ ਗਰੀਬਾਂ ਨੀਵਿਆਂ ਵਾਲੇ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਾਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਮਿਹਨਤ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਵਾਲੇ ਕੰਮ

ਆਪਣੀ ਹੱਥੀਂ ਕਰਨ ਲੱਗੇ. ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਮਿਹਨਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਬੰਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਬੱਸ ! ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹੀ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਗਰੀਬਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿਖਾਣ ਦਾ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਫਿਲਾਸਫ਼ੀ, ਕੋਈ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਧਨੀ ਤੇ ਜਾਤਅਭਿਮਾਨੀ ਨੂੰ ਗਰੀਬ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦਾ। ਏਕੋ ਬ੍ਰਹਮ ਦਿਤੀਯੋ ਨਾਸਤਿ' ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਲਾਣ ਵਾਲੇ ਇੱਥੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਨ' ਪਰ ਇਹ ਬ੍ਰਹਮ' ਉਹਨਾਂਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਧਨੀਆਂ ਤੇ ਉੱਚ-ਜਾਤੀ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਦਿੱਸਦਾ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਾਂਗ ਜੀਉਣ ਲਈ, ਸਭ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਰੱਬ ਵੇਖਣ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਫਿਲਾਸਫ਼ੀ ਤੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਨੀਵਿਆਂ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਨਫ਼ਰਤ ਹਟਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਨਫ਼ਰਤ ਤਦੋਂ ਹੀ ਹਟ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਜੇ ਇਹਨਾਂ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਹੱਥੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਸੋ, ਬਾਬਾ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਛੇ ਸੱਤ ਸਾਲਇਹ ਸਬਕ ਮੁੜ ਮੁੜ ਪਕਾਇਆ।ਚਿੱਕੜ-ਭਰੀਆਂ ਪੰਡਾਂ ਚੁੱਕਣੀਆਂ, ਗੰਦੇ ਚਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ ਕਟੋਰਾ ਕੱਢਣਾ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚੋਂ ਮੋਈ ਹੋਈ ਚੂਹੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟਣੀ, ਸਿਆਲੀ ਰਾਤੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਦੀ ਢੱਠੀ ਕੰਧ ਬਣਾਉਣੀ, ਸਿਆਲ ਦੀ ਬਹਾਰੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਦਰਿਆ ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਧੋਣੇ-ਅਜਿਹੇ ਅਨੇਕ ਕੰਮਾਂ ਨੇ ਕਮੀਣਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਬੈਠਨ ਤੇ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਪਰ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜੇ ਲੱਖਾਂ ਬੰਦੇ ਐਸੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੀਕ ਨਿੱਘਰੀ ਹੋਈ ਸੀ. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀ ਨੇ ਮੁਰਦਾਰ ਖਾਣ ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੀ ਬਾਬਾ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਪਿਆਰ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ? ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਹੁਣ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਅੱਤ ਦਰਜੇ ਦੇ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਨੀਵਿਆਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਬਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਸਾਂਹਸੀਆਂ ਵਾਲਾ ਭੇਸ ਧਾਰਿਆ। ਕਈ ਕੁੱਤੇ ਨਾਲ ਲੈ ਲਏ, ਹੱਥ ਵਿਚ ਇਕ ਸੋਟਾ ਫੜ ਲਿਆ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਸ਼ਰਧਾ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਝੜ ਗਏ। ਜੋ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਟਾ ਮਾਰਨ ਦਾ ਡਰਾਵਾ ਦੇਂਦੇ ਸਨ। ਆਖਰ ਇਸ ਖੇਡ ਦੇ ਅੰਤ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖ ਰਹਿ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਥ ਨਾ ਛੋਡਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਨ ਬਾਬਾ ਲਹਿਣਾ ਜੀ। ਇਤਨੇ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਰਿਆ (ਰਾਵੀ) ਕੰਢੇ ਬੇਲੇ ਵਿਚ ਜਾ ਅੱਪੜੇ। ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਧਮਕਾਇਆ ਤੇ ਮੁੜ ਜਾਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਪਰ ਉਹ ਸ਼ਰਧਾ ਵਿਚ ਟਿਕੇ ਰਹੇ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚਿੱਟੀ ਚਾਦਰ ਨਾਲ ਕੱਜੀ ਹੋਈ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਆਖਿਆ-ਜੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਮੁਰਦਾ ਖਾਉ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਇਕੱਲੇ ਬਾਬਾ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਰਹਿ ਗਏ, ਬਾਕੀ ਦੋਵੇਂ ਸਿੱਖ ਭੀ ਚਲੇ ਗਏ। ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ? ਜੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਖਾਉ ਇਹ ਮੁਰਦਾ। ਬਾਬਾ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਬੜੀ ਗਰੀਬੀ ਤੇ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ-ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ! ਤੇਰਾ ਦਰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੁਣ ਹੋਰ ਕਿੱਥੇ ਜਾਵਾ ? ਹੁਕਮ ਕਰੋ, ਕਿਹੜੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲੋਂ ਖਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂ ?

ਬੱਸ ! ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਗਰੀਬ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਤੇ ਨੀਵੇਂ ਤੋਂ ਨੀਵਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਪਿਆਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਗਲ ਲਾਇਓ ਨੇ, ਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੀਵਿਆਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਸਤੰਬਰ ਸੰਨ 1539 ਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਾਬਾ ਲਹਿਣਾ ਜੀ (ਤੇ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ) ਦੀ ਉਮਰ ਸਾਢੇ ਚੌਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਤੰਬਰ 1539 ਤੋਂ ਫਰਵਰੀ 1552 ਤਕ ਨਿਬਾਹੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਭੀ ਗਰੀਬਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ-ਆਦਰਸ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ। ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰੀ ਜੋਗੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਜਮਾਤ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਆ ਗਈ। ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਹੋਰ ਆਏ-ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਦੀ ਭੋਜਨ ਆਦਿਕ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤਿਵੇਂ ਇਹਨਾਂ ਜੋਗੀਆਂ ਦੀ ਭੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਮਾਤ ਦਾ ਮਹੰਤ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਸ ਲੰਗਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਜਗੀਰ ਆਦਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ-ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜੋਗੀ ਲੋਕ ਰਿੱਧੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਵਾਲੇ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਬਰਕਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਦੱਸੋ। ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦੇਈਏ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਦਰ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਪਰ ਮਹੰਤ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਮੂੰਹੋਂ ਬਚਨ ਕੱਢ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕੁਝ ਸਾਥੋਂ ਭੀ ਲਵੋ। ਮਹੰਤ ਦਾ ਹਠ ਵੇਖ ਕੇ ਸਤਿ-ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕੁਝ ਦੇਣਾ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ 'ਗਰੀਬੀ' ਦੇ ਦਿਓ। ਮਹੰਤ ਕੁਝ ਹੈਰਾਨ

'ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਕੁਝ ਹਲਾ ਜਿਹਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ- ਜੀ, ਅਸਾਡੇ ਪਾਸ ਇਹ ਵਸਤ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਪ੍ਰਭੂ-ਦਰ ਤੋਂ ਲੈ ਚੁਕੇ ਹਨ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਭੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

'ਬਾਬਾ ਪੈਧਾ ਸੱਚ ਖੰਡਿ ਨਉਨਿਧਿ ਨਾਮੁ ਗਰੀਬੀ ਪਾਈ।

ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਯਾਦ ਤੇ ਗਰੀਬੀ ਇਹ ਦੋ ਬਖ਼ਸ਼ਸ਼ਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਾਲਿਕ ਦੇ ਦਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

ਪਰ ਇਸ 'ਗਰੀਬੀ' ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਤਿਹਾਸ 'ਗਰੀਬੀ' ਦਾ ਸਹੀ ਸਰੂਪ ਸਮਝਣ ਵਾਸਤੇ 'ਗਰੀਬੀ' ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹੀ ਦੀਦਾਰ ਕਰੀਏ ਵਿਚ ਜਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਇਕ ਸਿੱਖ ਮਾਹਣਾ ਸੇਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਇਹ ਮਾਹਣਾ ਗਰੀਬ ਅਭਿਆਗਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਡਾਂਟਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕੰਗਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨੌਕਰ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸੇਵਕ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਇਕ ਦੋ ਵਾਰੀ ਸਮਝਾਣ ਤੇ ਭੀ ਇਹ ਆਪਣੇ ਇਸ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਨਾ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜੇ ਗਰੀਬਾਂ ਵਾਸਤੇਤੇ ਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚਅਹੰਕਾਰ ਦੀ ਇਤਨੀ ਅੱਗ ਬਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੇ ਗੁਰੂ-ਦਰ ਤੇ ਆ ਕੇ ਭੀ ਤੈਨੂੰ ਮਿੱਠਤ ਦੀ ਠੰਢ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ, ਤਾਂ ਜਾਹ ਕਿਤੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਸੜ ਮਰ?

ਸੋ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਦੇ ਘਰ ਦੀ 'ਗਰੀਬੀ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ 'ਗਰੀਬਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ' ਗਰੀਬਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਬੈਠਣਾ ਅਸੀਂ ਸਾਲ ਦੇ ਸਾਲ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਸਮੇਂ ਜਲੂਸਾਂ ਉਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਖਰਚ ਕਰੀਏ, ਪਿਆਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਜਿਤਨਾ ਭੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਿਖਾਈਏ, ਥੋੜਾ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਇਹਨਾਂ ਢੋਲ ਢਮੱਕਿਆ ਤੋਂ ਸਾਇਦ ਵੱਖਰਾ ਝੁੱਗੀਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਗਰੀਬ ਨੀਵਿਆਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਨੀਚਾ ਅੰਦਰਿ ਨੀਚ ਜਾਤਿ, ਨੀਚੀ ਹੂ ਅਤਿ ਨੀਚ।
ਨਾਨਕੁ ਤਿਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਾਥਿ, ਵਡਿਆ ਸਿਉ ਕਿਆ ਰੀਸ
ਜਿਥੈ ਨੀਚ ਸਮਾਲੀਅਨਿ, ਤਿਥੈ ਨਦਰਿ ਤੇਰੀ ਬਖਸੀਸ।
[ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮ: ੧]

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ, ਸੈਂਕੜੇ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵੇਖੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਪੈਸੇ ਵਾਲੇ ਤੇ ਉੱਚੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹੀ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹਾ ਸਕਦੇ ਹਨ. ਤੇ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਦੋਂ ਸੱਟ ਜਿਹੀ ਵੱਜਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੀਚ ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਚਸ਼ਮਿਆਂ ਤੋਂ ਭੀ ਚੁਲੀ ਭਰ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਹਨ। ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿੱਦਿਅਕ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਐਸਾ ਝੰਬੇਲੇ-ਦਾਰ ਗੰਢ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਫਸਣ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਦੀ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ। ਉਹ ਟਰੀਬ ਹਨ. ਅੱਤ ਗਰੀਬ ਹਨ. ਉਹਨਾਂ ਪਾਸ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹਾਣ ਲਈ ਉਹ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉਚੇਰੀਆਂ ਜ਼ਾਤਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਵਿੱਦਿਅਕ ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਵਿਚ ਝਾੜੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹਾਲ ਵੇਖੋ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਕੇਸ ਭੀ ਹਨ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਆਖਣ ਦਾ ਭੀ ਫਖਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਤੀਹ ਤੀਹ ਸਾਲ ਤੋਂ ਇਹਨਾਂ ਸਤੋਵਰਾਂ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਬੈਠੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰੇ ਨਿਮਾਣੇ ਵਾਂਜੇ ਹੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਨੌਜਵਾਨ ਕਈ ਕਈ ਸਾਲ ਆ ਕੇ ਪੜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਝਾੜੂ ਬਰਦਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਰ ਤਰਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪੜਾਈ ਮੁਕਾ ਕੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਨੂੰ ਲਖ ਲੱਖ ਅਸੀਸਾਂ ਦੇਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਵੜ ਕੇ ਵੇਖੋ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਾਹੁਕੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠਿਆਂ ਭੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਇਹਨਾਂ ਵਾਲੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਝਾੜੂ ਫੜਣ ਜੋਗੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

[ਲੇਖਕ ਦੀ ਕਿਤਾਬ **'ਸਰਬੱਤ** ਦਾ ਭਲਾ' 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਸੰਖੇਪ]

ਸਹਾਇਤਾ ਭੇਜਣ ਲਈ ਅਪੀਲ :

ਭਾਈ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਲੀਲ੍ਹ (ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਕਾਂਡ) ਸਕਿਊਰਟੀ ਜੇਲ-ਸੰਗਰੂਰ	1500 ਰੁਪੈ
ਭਾਈ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਜਰਮਨੀ	1200 ਰੁਪੈ
ਸ: ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਲੱਖੋਵਾਲ	200 ਰੁਪੈ
ਭਾਈ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਚੌਂਕ ਮਹਿਤਾ	150 ਰੁਪੈ
ਡਾ: ਗਿਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ	100 ਰੁਪੈ

ਅਸੀਂ ਇਹਨਾ ਸੱਜਣਾ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

-ਅਦਾਰਾ ਜਨਤਕ ਪੈਗਾਮ

ਸ਼ਹੀਦ ਡਾ: ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬੁੱਟਰ ਵਲੋਂ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਖਤ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਪੂਜਣਯੋਗ, ਅਤਿ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਪਿਤਾ ਜੀ,

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ ॥

ਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਖਾਤਰ, ਮਾਤਾ, ਪਿਤਾ ਸਮੇਤ ਆਪਣੇ ਚਾਰੇ ਪੁੱਤਰ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਅਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਸਦਕਾ ਮੈਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਤੇ ਆਪਦੀ, ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਤੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਕਦੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਹੈਗਾ ਕੀ ਸਾਂ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ? ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਦਿਆਲੂ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅੱਜ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ । ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਜਾਨਣ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਨਿਕੰਮੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕੌਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਪੈਰ ਗਿੱਲੇ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲ ਗਿਆ ।

ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਬਟਾਲੇ ਦਾ S.S.P ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਿੰਡ ਆ ਕੇ ਪੁੱਛਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ? ਪਿਤਾ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਹੋਣਾ ਕੀ ਸੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਉੱਪਰ ਹੋਏ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਹੱਥੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੇਦੋਸ਼ੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਡੁੱਲ੍ਹਿਆ ਖੂਨ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ । ਪਿਤਾ ਜੀ ਮੈਂ ਸੰਤ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ (ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ), ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਧਾਨ AISSF ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨਾਂ ਦੀ ਕੁੱਝ ਸੰਗਤ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਜੁੜਿਆ ਰਿਹਾਂ ਹਾਂ । ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਕਈ ਸਾਥੀ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦੇ ਜਾਮ ਪੀ ਗਏ। ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੀ ਖੂੰਹਦੀ ਕਸਰ ਮੇਰੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵੇਲੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ । ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ਤੇ ਵੱਜੀਆਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਡਾਂਗਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਰਸਤੇ ਉਪਰ ਤੁਰਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ । ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ । ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਡੁੱਲ੍ਹਿਆ ਲਹੂ ਮੈਨੂੰ ਚੈਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵੀ ਪਲ ਟਿਕਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਹਰਪਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

ਪਿਤਾ ਜੀ ! ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਪਰ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਪੂਜਦਾ ਹਾਂ । ਮੈਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਤੌਰ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸੁੱਖ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ । ਪਰ ਆਤਮਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸੁੱਖ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇ । ਕੀ ਤੁਸੀ ਮੇਰੇ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ? ਪਰ ਇਥੇ ਤੁਹਾਡੀ ਵੀ ਇੱਕ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ-ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮਾਰਗ, ਜਿਸ ਉਪਰ ਮੈਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ-ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੋਵੋ । ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਤੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਵੇ । ਇਹੋ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ ਕਿ ਮੈਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਾਂ ਤੇ ਮੈਂ ਸਿੱਖੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕੇਸਾਂ ਸੁਆਸਾਂ ਨਾਲ ਨਿਭਾਵਾਂ ।

ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਹੈ । ਤੁਹਾਡੇ ਉਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲੱਖ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਢਾਹੀਆ ਜਾਣ, ਪਰ ਡੋਲਣਾ ਨਹੀਂ । ਗੁਰੂ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮਿੱਠਾ ਕਰਕੇ ਮੰਨਣਾ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ । ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਜੁਲਮ ਅੱਗੇ ਤੁਹਾਡਾ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਝੁਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕੌਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅਜਾਦੀ ਦੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਕਿਤੇ ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ । ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪਤਾ ਹੈ ।

ਪਿਤਾ ਜੀ, ਮੇਰੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਅੱਗੇ ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ-ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਲੱਗ ਜਾਵੇ, ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਿਰ ਲੱਗ ਜਾਣ, ਮੇਰੇ ਅਗਲੇ ਕਈ ਜਨਮ ਲੱਗ ਜਾਣ-ਪਰ ਸਾਡੀ ਅਜਾਦੀ ਦੀ ਜੰਗ ਦੀ ਫਤਿਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਸੰਤ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਕਹੇ ਆਖਰੀ ਬਚਨ, "ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਉੱਪਰ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਉਸ ਦਿਨ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ' ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ " ਅਨੁਸਾਰ ਉਨਾ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰ ਸਕੀਏ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀਆ ਖੁਸ਼ੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੀਏ ।

ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ, ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰ-ਫਤਿਹ ।

ਆਪ ਦਾ ਪੁੱਤਰ : ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦਾ ਦਾਸ

ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬੁੱਟਰ ਕਨਵੀਨਰ

ਆਲ ਇੰਡੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

-ਗੁਰਬਖਸ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੀ

ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ (ਜਫਰਵਾਲ) ਵੀ ਮੋੜਵੀਂ ਸੈਂਸ਼ਰਸ਼ਿੱਪ ਲਾਵੇਗੀ

ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ (ਜਫਰਵਾਲ) ਦੀ ਇਕ ਹੰਗਾਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਕਿਸੇ ਗੁਪਤ ਜਗਾ ਉਤੇ ਹੋਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਭਾਈ ਵੱਸਣ ਸਿੰਘ ਜਫਰਵਾਲ ਨੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਮੈਂਬਰਾਨ ਸਰਵ ਭਾਈ ਸੁਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਭਾਈ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਭਾਈ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਰਣਜੋਧ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕੇ. ਸੀ. ਐਫ. ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਚੀਫ ਭਾਈ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਰਾ ਉਰਫ ਪੱਪੂ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਬੰਦ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੋਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਚਲ ਰਹੇ ਮੌਜੂਦਾ ਖਾੜਕੂ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਬੜੇ ਗਹੁ ਨਾਲ ਮੁਲਕੰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੈਸ ਉਤੇ ਠੋਸੀ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਜਫਰਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਹੱਥ ਕੰਡਿਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਦਮ ਉਠਾਏ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੈਸ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਅਲੰਬਦਾਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਬੁਖਲਾ ਉਠੀ ਹੈ। ਐਸ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਹੀ ਹੈ।

ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ, ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੈਸ 'ਤੇ ਲਾਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ **ਵਿਰੁੱਧ** ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਐਡੀਟਰਾਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਸਹੀ ਅਤੇ ਯੋਗ ਕਦਮ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਹਾਰਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਜਦੋ ਜਹਿਦ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪ੍ਰੈਸ ਉਤੇ ਠੋਸੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੈਸ ਉਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਏ-ਕਾਊਂਟਰ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਛਪਣ ਦੇਵੇਗੀ ਤਾਂ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਸਰਕਾਰੀ ਖਬਰਾਂ ਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਮਰਿਆਦਾ-ਏ-ਕਾਊਂਟਰ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ (Code of conduct of counter censership against govt. press) ਦੇ ਤਾਹਤ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛਪਣ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 18 ਮਾਰਚ, 1991 ਤੋਂ ਮਰਿਆਦਾ-ਏ-ਕਾਊਂਟਰ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਲਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੈਸ ਉਤੇ ਲਾਈ ਗਈ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਦੇ **ਵਿਰੋਧ** ਵਿਚ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਮਜ਼ਬੂਰਨ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

1. ਸਾਰੇ ਐਡੀਟਰ, ਸਬ ਐਡੀਟਰ, ਪੱਤਰਕਾਰ, ਖਬਰ-ਏਜੰਸੀਆ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ, ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਏਜੰਟ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖਬਰਾਂ, ਪ੍ਰੈਸ **ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ**, ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਜਲਸੇ-ਜਲੂਸਾਂ ਅਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ **ਸਰਕਾਰੀ** ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਰੀਪੋਟਿੰਗ ਨਾ ਕਰਨ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਮਰਿਆਦਾ-ਏ-ਕਾਊਂਟਰ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ **ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ** ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਮੁਜਾਹਦੀਨਾ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ।

2. ਅਖਬਾਰੀ ਏਜੰਟ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਹਾਕਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਮਲਾ ਫੈਲਾ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਵੰਡਣ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਘੋਖ ਲੈਣ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਉਹ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਲਈ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਕੀ ਕਿਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਅਤੇ ਖਬਰਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਮੁਜਾਹਦੀਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ।

3. ਸਬੰਧਤ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਮਾਲਕ, ਐਡੀਟਰ, ਸਬ-ਐਡੀਟਰ, ਪੱਤਰਕਾਰ, ਤੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੂਸਰੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੇ ਕਿ ਸਬੰਧਤ

ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪ ਰਿਹਾ ਮੈਂਟਰ (ਸਮੱਗਰੀ) ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ, ਬੇਹੂਦਾ ਅਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਮੈਂਟਰ (ਸਮੱਗਰੀ) ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੋਡ ਆਫ ਕੰਡਕਟ ਆਫ ਕਾਊਂਟਰ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਬੰਧਤ ਅਖ-ਬਾਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਰੋਧ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਗੇ।

4. ਕੋਈ ਵੀ ਖਬਰ ਏਜੰਸੀ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਖਬਰ ਭੇਜੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਛਾਪੇਗਾ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੋਡ ਆਫ ਕੰਡਕਟ ਆਫ ਕਾਊਂਟਰ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

5. ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਦੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਜਿਹੜਾ ਖਾੜਕੂ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਅਕਸ ਅਤੇ ਮੂੰਹ-ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਵਿਗਾੜਦਾ ਹੋਵੇ। ਜਿਹੜਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇਗਾ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਫੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਆਪ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

6. ਅਖਬਾਰਾਂ ਢੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਡਰਾਇਵਰ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰ ਲੈਣ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਉਹ ਬੰਡਲ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸਮਝੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤਾਂ ਛਪਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੀ। ਜੇਕਰ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਅਖਬਾਰੀ ਬੰਡਲ ਨਾ ਲਿਜਾਏ ਜਾਣ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਹੁਕਮ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਕਰਦੇ ਪਾਏ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਵੱਸ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ।

7. ਯੂ. ਐਨ. ਆਈ., ਪੀ. ਟੀ. ਆਈ. ਅਤੇ ਦੂਸਰੀਆਂ ਖਬਰ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ ਉਤੇ ਖਬਰਦਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਬਰ ਨੂੰ ਰੀਲੀਜ਼ ਨਾ ਕਰਨ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਰੀਲੀਜ਼ ਕਰੇਗਾ, ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਡ ਆਫ ਕੰਡਕਟ ਆਫ ਕਾਊਂਟਰ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

8. ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ, ਸਟੇਸ਼ਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ, ਐਡੀਟਰਾਂ, ਨਿਊਜ਼ ਐਡੀਟਰਾਂ ਅਤੇ ਅਨਾਊਂਸਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰਨਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਝੂਠੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸਹੀ ਸਹੀ ਖਬਰਾਂ ਦੇਣ।

9. ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗਵਰਨਰ ਪੰਜਾਬ ਮਲਹੋਤਰਾ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡਾਂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਲਸੇ ਅਤੇ ਜਲੂਸਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਨਾ ਲਾਉਣ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਨਿੰਦਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਸਮੂਲੀਅਤ ਕਰੇਗਾ ਉਹ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਰੋਹ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ 18 ਮਾਰਚ 1991 ਤੱਕ ਆਪਣੇ 9 ਨੁਕਾਤੀ ਕੋਡ ਆਫ ਕੰਡਕਟ ਆਫ ਕਾਊਂਟਰ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਣ ਲਈ 20 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ 9 ਨੁਕਾਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਖਤ ਤੋਂ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਿੱਚਕਚਾਏਗੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਵੀ ਸੁਣਾ ਦੇਵੇ। ਕੋਡ ਆਫ ਕੰਡਕਟ ਆਫ ਕਾਊਂਟਰ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਖਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅੰਤਮ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹੀ ਹੈ।

ਮੱਲੇਵਾਲ ਦੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ. ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ

ਦੋਸ਼ੀ ਅਫਸਰਾ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਂਓ ਕੱਢਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼

7-8 ਮਾਰਚ ਦੀ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਜਿਲੇ ਅੰਦਰ ਮਲੇਵਾਲ ਪਿੰਡ ਵਿਖੇ ਪੁਲਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖਿਲਾਫ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਮੂਹ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਆਪਕ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 8 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਭਾਦਸੋਂ ਵਿਖੇ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਾਭਾ-ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ-ਖੰਨਾ ਸੜਕ ਉਪਰ ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਆਵਾਜਾਈ ਠੱਪ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ 15 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹਜਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਦਫਤਰ ਅੱਗੇ ਧਰਨਾ ਦਿੱਤਾ-ਮੁੱਖ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਰੋਕੀ ਅਤੇ ਨਾਭਾ ਤਹਿਸੀਲ ਦੀਆਂ 168 ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ 19 ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਪੁਲਸ ਵਧੀਕੀ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਸਮੂਹਕ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਮੂਹ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਕੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਅੱਗੇ ਸਜਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਹਸਤੀ ਬਾਬਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮੱਲੇਵਾਲ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਸ: ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਝੂਠਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ, ਜੋ ਉਥੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਆਏ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਚਿੰਨਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ, ਜਲੀਲ ਕੀਤਾ ਤੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਿੰਘਣੀ ਦੇ ਥੱਪੜ ਮਾਰੇ।

ਘਟਨਾ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ **ਪੰਜਾਬ** ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਖੋਜ-ਪੜਤਾਲ ਸਕੱਤਰ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ **ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ** ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਅੰਦਰ ਸ. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਲੋਅਰਖ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਰਾਜਪੁਰਾ, ਸ. ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਮੱਟਰਾਂ ਤੇ ਸ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ ਭਵਾਨੀਗੜ੍ਹ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ 16 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਮੱਲੇਵਾਲ ਵਿਖੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਜੋ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਉਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ।

ਘਟਨਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ :- 7-8 ਮਾਰਚ ਦੀ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਾਢੇ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ, ਜੋ ਤਿੰਨ ਟਰੱਕਾਂ ਦੇ ਟੈਂਪੂਆਂ ਤੇ ਦੋ ਜੀਪਾਂ 'ਚ ਸਵਾਰ ਸੀ, ਪਿੰਡ ਮੱਲੇਵਾਲ ਥਾਣਾ ਭਾਦਸੋਂ ਤਹਿਸੀਲ ਨਾਭਾ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਨਾਂ ਬਾਬਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮੱਲੇਵਾਲ, ਸੇਵਾਦਾਰ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਘਰ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ। ਉਥੋਂ ਬਾਬਾ ਮੱਲੇਵਾਲ ਦੇ ਭਰਾ ਸ੍ਰ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸ੍ਰ. ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ, ਉਮਰ 36 ਸਾਲ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਬਿੱਲੂ ਪੁੱਤਰ ਬਾਬਾ ਮਲੇਵਾਲ ਉਮਰ 19 ਸਾਲ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮੱਲੇਵਾਲ ਦੇ ਭਾਣਜੇ ਕੱਕੂ ਪੁੱਤਰ ਸ੍ਰ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਜੋਲੀਆਂ (ਭਵਾਨੀਗੜ੍ਹ) ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਾਬਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮੱਲੇਵਾਲ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਕਰੀਬਨ ਇੱਕ ਵਜੇ ਇਹ ਪੁਲਸ ਪਾਰਟੀ ਜਿਸ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ 'ਚ ਧੁੱਤ ਸਨ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਮੱਲੇਵਾਲ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਟੱਪਕੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਈ। 7 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਦਿਨੇ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾਂ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ 400 ਦੇ ਲਗਭਗ ਪ੍ਰਾਣਿਆਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸ੍ਰ. ਬਖਤੌਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਘਨੌੜੀ ਕਲਾਂ (ਧੂਰੀ) ਦੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਦਰਵਾਜਾ ਖੜਕਾਇਆ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਸਨੇ ਦਰਵਾਜਾ ਖੋਲਿਆ ਤਾਂ ਥਾਣਾ ਅਮਲੋਹ ਦੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਿਆ। ਉਸਦੀ ਦਸਤਾਰ ਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕੇਸਾ ਤੋਂ ਫੜਕੇ ਘਸੁੰਨਾਂ; ਮੁੱਕਿਆਂ ਤੇ ਰਾਇਫਲਾਂ ਦੇ ਬੱਟਾਂ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਲਸ ਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਦੇ ਬੰਦੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਸਮੇਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਹਾਤੇ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਉਸ ਦਾ ਗਾਤਰਾ ਖਿੱਚਕੇ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਨਾਲ ਬਾਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਬੰਨਕੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਥਾਣੇਦਾਰ ਬਰਾੜ ਦੇ ਗੰਨਮੈਨ ਨੇ ਏ. ਕੇ. 47 ਰਾਇਫਲ ਉਸਦੀ ਧੌਣ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੱਸ ਥੋਡਾ ਦਰਸੂ ਬਾਬਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਨਹੀਂ ਬਰਸਟ ਮਾਰਕੇ ਹੁਣੇ ਗੱਡੀ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿਆਂਗੇ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਆਬਣੇ ਲੇਪੇ ਬਿਸ਼ਨੇਪੁਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਣ ਗਏ ਸੀ ਤੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਪਿੰਡ 'ਚ ਹੀ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਗੂੰਬੀ ਸਿਘ ਦੀ ਸਿੰਘਣੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੋਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਨਾ ਮਾਰਨ ਦੀ ਫਰਿਆਦ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਥਾਣੇਦਾਰ ਬਰਾੜ ਨੇ ਉਸ ਦੇ 5-6 ਥੱਪੜ ਮਾਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਕਮਰੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ :

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੀਜੇ ਕਮਰੇ ਚੋਂ ਸੇਵਾਦਾਰ ਕ੍ਰਿਸਨ ਉਰਫ ਮਸਤਾਨਾ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਮੱਲੇਵਾਲ ਨੂੰ ਧੂਹ ਲਿਆ ਉਸਦਾ ਗਾਤਰਾ ਲਾਹ ਲਿਆ ਤੇ ਬਾਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਬੰਨ ਲਈਆਂ। ਦੋ ਨੰਬਰ ਕਮਰਾ, ਜਿਸ 'ਚ ਬਾਬਾ ਦਰਸਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਹਿੰਦੇ ਨਨ-ਖਾਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਰ ਨੰ: ਕਮਰੇ ਅੰਦਰ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਛੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਖੜੇ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆ। ਇਥੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਬਾਰੂ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਬਿਰਧਨੋ ਉਮਰ 38 ਸਾਲ ਤੇ ਕੜਾ, ਕਰਪਾਨ, ਕੰਘਾਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਦੁਕਾਨਦਾਰ-ਪਿਤਾ ਤੇ ਪੁੱਤਰ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਗਦਾਈਆ (ਗੰਡਾ), ਬਾਬਾ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਉਮਰ 75 ਸਾਲ ਵਾਸੀ ਮੱਲੇਵਾਲ ਵਗੈਰਾ ਪਏ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ 'ਚੋਂ ਜੋ ਵੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਾ ਪੁਲਸ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੇ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗੂੰ ਹੀ ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ ਤੇ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ।

ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਗਾਤਰੇ ਲਾਹੇ, ਦਸਤਾਰਾਂ ਨਾਲ ਬਾਂਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਬੰਨੀਆਂ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘੜੀਸਕੇ ਗੁਰਦੁ-ਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੇਟ ਅੱਗੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਥੇ ਹੀ ਸੀ, ਆਰ. ਪੀ, ਦਾ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ 'ਚ ਛੋਟੀ ਵਾਇਰਲੈਸ ਸੀ ਤੇ ਬੀੜੀ ਪੀ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਜਜਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਛਲਣੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘਟੀਆ ਬੋਲ ਕਬੋਲ ਬੋਲੇ। ਉਸ ਕਿਹਾ, "**ਯੇ ਸਾਲੋਂ ਕੋ ਹਮ ਅਸਲੀ ਅਮਰਤ ਕਰਾਂਏਗੇ। ਇਨਕੇ ਸਿਰ ਮੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰਕਾਰ ਨੀਚੇ ... ਸੇ ਨਿਕਾਲੇਂਗੇ।**" ਥਾਣੇਦਾਰ ਬਰਾੜ ਨੇ ਕਿਹਾ, "**ਬੇੜਾ ਬਾਬਾ ਅੱਜ ਟੱਕਰੇ। ਮੈਂ ਸਾਲੇ ਦੇ ਸਿੱਧੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰੂ। ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਸਿਧੀ ਟੱਕਰ ਹੈ।**" ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਿਰਧਨੋਂ ਦੀ ਜੇਬ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਬਟੂਆ ਕੱਢ ਲਿਆ। ਅਤੇ ਅਖੀਰ 'ਚ ਖ਼ਾਲੀ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਪੁਲਸ ਪਾਰਟੀ ਗੂੰਬੀ ਸਿੰਘ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਾਬਾ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਈ। ਬਾਬਾ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਬਾਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਬੰਨਿਆ ਹੋਈਆ, ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੁਲਸ ਦੀ ਗੱਡੀ ਚੜਨ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਜਦ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਗੱਡੀ 'ਚ ਚੜ ਸਕਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਥਾਣੇਦਾਰ ਬਰਾੜ ਦੇ ਗੰਨਮੈਨਾਂ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਮੂਧੇ ਮੂੰਹ ਚੁੱਕਕੇ ਗੱਡੀ 'ਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ

ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਪੁਲਸ ਦੀ ਧਾੜ ਬਾਬਾ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੀ ਤੇ ਪੰਜਾ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਲੇ ਕੱਲੇ ਹੱਥ ਖੜੇ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਇੱਕ ਸਿੰਘ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਾ ਪੁਲਸੀਏ ਉਸ 'ਤੇ ਝਪਟ ਪੈਂਦੇ। ਉਹਨਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਗਾਤਰੇ ਲਾਹ ਕੇ ਪਰ੍ਹਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ। ਦਸਤਾਰਾਂ ਲਾਹ ਕੇ ਬਾਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਬੰਨ ਲਈਆਂ ਤੇ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਫੜਕੇ ਘਸੀਟਕੇ ਲਾਨ 'ਚ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਓ ਤੇ ਪਤੇ ਨੋਟ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਲੈ ਆਏ।

ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਇੱਕ ਟੋਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁਤਰ ਸ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਮੱਲੇਵਾਲ ਉਮਰ 58 ਸਾਲ ਦੇ ਘਰ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਈ। ਰਸਤੇ ਅੰਦਰ ਦਸੌਂਧਾ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਬਾਬੂ ਸਿਘ ਉਮਰ 75 ਸਾਲ ਦਾ ਦਰਵਾਜਾ ਖੜਕਾਇਆ। ਘਰ ਅੰਦਰ ਦੋਵੇਂ ਬਿਰਧ (ਪਤੀ-ਪਤਨੀ) ਹੀ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਪੁੱਛਿਆ ਕੌਣ ਹੋ? ਤਾਂ ਪੁਲਸ ਨੇ ਉਸਦਾ ਦਰਵਾਜਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ।

ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਬਰਾੜ ਨੇ ਕਿਹਾ "ਤੂੰ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਫੈਸਲੇ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, "ਸ. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਜਬਾਬ ਦਿੱਤਾਕਿ ਜੋ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝਗੜਾ ਨਿਬੇੜਦੇ ਹਾਂ। ਫੈਸਲੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ 'ਤੇ ਬਰਾੜ ਤੈਸ਼ 'ਚ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਸਾਲਿਓ ਵੀਹ ਵੀਹ ਤੀਹ-ਤੀਹ ਹਜਾਰ ਲੈ ਕੇ ਕਿਹੜਾ ਇਨਸਾਫ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਚੱਲ ਮੈਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਥਾਣੇ ਲਿਜਾਕੇ। ਤੂੰ ਤਾ ਤੋਤੇ ਵਾਂਗੂੰ ਬੋਲੇਗਾ", ਇਸ ਤੇ ਭਾਈ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਜੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲਏ ਨੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿਓ, "ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਜੋਰਾ ਸਿੰਘ ਉਮਰ 44 ਤੇ ਬਾਬਾ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਸਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਉਮਰ 22 ਸਾਲ ਨੂੰ ਬਾਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਬੰਨਕੇ ਟੈਂਪੂ 'ਚ ਬਿਠਾ ਲਿਆ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਾਹਿਬ ਲਾਗੇ ਛੱਪੜ ਕੰਢੇ ਬਿਠਾ ਲਏ।

ਬਾਬਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮੱਲੇਵਾਲ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਗੁਰਬਚਨ

ਸਿੰਘ ਬਿੱਲੂ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਮੇਰੇ ਚਾਚਾ ਜੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁਲਸ ਨੇ ਗਾਤਰੇ ਲਾਹਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਦਸਤਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨੂੜ ਲਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਚਾਚੀ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਵਾਸਤਾ ਪਾ ਕੇ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਲੈ ਚੱਲੇ ਹੋ ਦੱਸੋ ਅਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਆਈਏ ? ਤੁਸੀਂ ਕਿਥੋਂ ਆਏ ਹੋ ? ਤਾਂ ਇੱਕ ਪੁਲਸ ਵਾਲੇ ਕਿਹਾ ਸਵੇਰੇ ਜਲੰਧਰ ਆਜਾਇਓ ਪਰ ਬਿੱਲੂ ਨੇ ਅਮਲੋਹ ਦੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ । ਕਿਉਂਕਿ 6 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਹ, ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਸੱਜਣ ਸ. ਚਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜ਼ੈਲਦਾਰ ਦੀ ਜੀਪ ਨੰ. ਪੀ. ਜੇ. ਐਨ 3737 'ਤੇ ਅਮ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਅਨਾਉਂਸਮੈਂਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮਲੋਹ ਗਏ ਤਾਂ ਥਾਣੇਦਾਰ ਬਰਾੜ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਫੜਕੇ ਥਾਣੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ । ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਜੀਪ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲੱਗਾ । ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਜੀਪ ਤੇ ਲੋਹੇ ਦੀ ਮੋਟੀ ਚੱਦਰ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ । ਬਿੱਲੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਚਾਚੀ ਜੀ ਇਹ ਅਮਲੋਹ ਵਾਲੇ ਨੇ ਉਥੇ ਆ ਜਾਈਓ । ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਉੱਪਰ ਘਸੁੰਨਾ, ਲੱਤਾਂ ਤੇ ਰਾਈਫਲਾਂ ਦੇ ਵੱਟਾਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰ ਪਿਆ । ਬਰਾੜ ਦੇ ਗਨਮੈਨ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ **"ਅਮਲੋਹ ਨਹੀਂ ਥੋਨੂੰ ਭਣ ਨਹਿਰ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵਾਂਗੇ ਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਣਾਵਾਂਗੇ"** ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਨੌੜਾ ਉਮਰ 35 ਸਾਲ ਵੀ ਪੁਲਸ ਨੇ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ । ਉਹ ਇਥੇ ਹੋਰ 50-55 ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ ਸੰਥਿਆ ਲੈਣ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਸੀ । ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ । ਕਿਉਂਕਿ ਸਵੇਰੇ ਸੁਵਖਤੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਇਕ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਸ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਜੋਰ ਬਾਅਦ ਛੱਡਿਆ ਸੀ । ਇਸ ਨਾਲ ਵੀ ਪਹਿਲੇ ਸਿੰਘਾਂ ਵਰਗੀ ਹੀ ਕੀਤੀ ।

ਪੂਰੇ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਮਲ੍ਹੇਵਾਲ ਵਿਖੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਚਲਦੀ ਰਹੀ । ਪੁਲਸ ਵਾਲੇ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਦੇ ਤੇ ਬਾਬਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮਲ੍ਹੇਵਾਲ ਦਾ ਥਹੁ-ਪਤਾ ਪੁੱਛਦੇ ਰਹੇ ਨੌਜੁਆਨ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸਦੀ ਕਿੰਨੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਲਈ ਹੈ ? (ਏ. ਕੇ 47 ਰਾਇਫਲ ਦਿਖਾਕੇ) ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਜਾਮਾ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜੋ ਰੁਪਏ ਪੈਸੇ ਮਿਲੇ ਉਹ ਦਿਖਾਕੇ ਬਰਾੜ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, **"ਇਹ ਕਿਥੋਂ ਲੁੱਟਕੇ ਲਿਆਏ ਹੋ''?** ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕੱਲ ਅਮ੍ਰਿਤ ਪਰਚਾਰ ਸਮੇਂ ਸਿੰਘਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁਟਕੇ, ਗਾਤਰੇ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਬਦਲੇ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ ਮਾਇਆ ਹੈ ।

ਲੱਗਭੱਗ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਲਾਮ ਲਸ਼ਕਰ ਆਪਣੇ ਨਾਂਲ ਸ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲੂ, ਸ. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੁਕੂ (ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਭਾਣਜਾ) ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ।

ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਤੇ ਪੁਲਸ ਵਧੀਕੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੋਹਤਬਰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ, ਜੋ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤਾਂ ਹਾਜਰ ਨਹੀਂ ਸਨ , ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ।

ਮੱਲੇਵਾਲ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਸ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਉਮਰ 50 ਸਾਲ, ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਚ ਪੁੱਤਰ ਅਜਨ ਸਿੰਘ ਉਮਰ 48 ਸਾਲ, ਮੱਘਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਲੈਂਡ ਮਾਰਗੇਜ਼ ਬੈਂਕ ਦੇ ਡਾਇਰੈ-ਕਟਰ ਵੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਖਜਾਨਚੀ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਸਮੇਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਪੁਲਸ ਵਧੀਕੀ ਖਿਲਾਫ ਪਿੰਡ 'ਚ ਹਾਹਾ-ਕਾਰ ਮੱਚੀ ਹੋਈ ਸੀ । ਪੰਜਾ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਬੇਇੱਜਤੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਖਿਲਾਫ ਬੁੱਢੇ, ਬੱਚੇ, ਨੌਜੁਆਨ ਮਾਵਾਂ-ਭੈਣਾਂ ਤੇ ਮਾਈਆ ਬਹੁਤ ਹੀ ਰੋਹ, ਗੁੱਸੇ ਤੇ ਗਮ 'ਚ ਸਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਤੇ ਪੁਲਸ ਵਧੀਕੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜੋ ਸੁਣਿਆ, ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੈ ।

8 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸੈਂਕੜੇ ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਭਾਦਸੋਂ ਵਿਖੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਆਵਾਜਾਈ ਠੱਪ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਐੱਸ. ਡੀ. ਐਮ ਤੇ ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜੇਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਉਹਨਾ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੇ ਇਹ ਜੱਜ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਥਾਣੇਦਾਰ ਬਰਾੜ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਨਗ ਤੇ ਕੇਸ ਵੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਵਾਂਗੇ ।

ਪੁਲੀਸ ਦਾ ਪੱਖ : ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਪੁਲੀਸ ਦਾ ਪੱਖ ਇਉਂ ਹੈ । ਪੁਲਸ ਦੀ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਨੰ: 19 ਥਾਣਾ ਭਾਦਸੋਂ ਮਿਤੀ 4 ਮਾਰਚ 1991 ਅੰਦਰ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ, ''ਬਾਬਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮੱਲੇਵਾਲ ਤੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਮੱਲੇਵਾਲ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂ-ਵਾਲੇ ਦੇ ਸਰਧਾਲੂ ਤੇ ਸਮਰਥਕ ਹਨ । ਇਹਨਾਂ ਪਾਸ ਖਤਰਨਾਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅੱਤਵਾਦੀ, ਲੁੱਟਾ ਖੋਹਾਂ ਤੇ ਕਤਲ

ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਨਾਹ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਖਤਾ ਉਲਟਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਰਾਏ ਸਿੰਘ ਨਗਰ-ਰਾਜਸਥਾਨ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਸੁਤਰਾਨਾ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਕੌਲੀ ਵਾਸੀ ਕੌਲੀ ਤੇ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਜੂਪਾ ਪੁੱਤਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਕਾਲਖ ਮਾਜਰੀ ਤੇ ਉਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਪਨਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਤੇ ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਹੁਣੇ ਰੇਡ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਕਤਾਨ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਤਲਾਹ ਮੋਤਬਰ ਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੈ। ਉਕਤ ਇਤਲਾਹ ਤੋਂ ਸੂਰਤ ਜੁਰਮ U/S 212, 214, 216, 216 ਏ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. 3/4 TDA (P) ਐਕਟ ਦਾ ਹੋਣਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।" ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. 'ਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਥਾਣਾ ਭਾਦਸੋਂ ਦਾ ਸਟਾਫ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂਓ ਦਰਜ ਹਨ) ਦੋ ਸੈਕਸ਼ਨ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਸਮੇਤ ਸਰਕਾਰੀ ਗੱਡੀ ਰਾਹੀ ਮੱਲੇਵਾਲ ਪਿੰਡ ਅਸਲੇ ਸਮੇਤ ਰਵਾਨਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।"

ਸਿੱਟੇ : ਇਸ ਸਾਰੇ ਘਟਨਾ ਕਰਮ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਘਖ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿੱਟਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ :

1 ਇਹ ਕਿ ਥਾਣਾ ਅਮਲੋਹ ਦੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਪੁਲੀਸ ਤੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਪਿੰਡ ਮੱਲੇਵਾਲ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾਵੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬਾਬਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮੱਲੇਵਾਲ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਮਨਸ਼ੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੋਰਾ ਝੂਠ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ 4 ਮਾਰਚ ਦੀ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਭਾਦਸੋਂ ਥਾਣੇ 'ਚ ਦਰਜ ਐੱਫ.ਆਈ. ਆਰ. ਜਿਸ ਦੀ 24 ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਕਾਪੀ ਪਹੁੰਚਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ-ਤੋਂ ਉੱਚ ਅਫਸਰ ਭਲਾ ਕਿਵੇਂ ਅਣਜਾਣ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਮੁਤਾਬਕ ਥਾਣਾ ਭਾਦਸੋਂ ਦੀ ਪੁਲਸ ਪਾਰਟੀ 4 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਮੱਲੇਵਾਲ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਈ। ਪਰ ਅਸਲ 'ਚ 7-8 ਮਾਰਚ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਪੁਲਸ ਫੋਰਸ ਨੇ ਅਮਲੋਹ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇਨਚਾਰਜ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕੀਤਾ।

2 ਪੁਲਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਪੁਲਸ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਕਿ ਪੁਲਸ ਤੇ ਸੀ.ਆਰ ਪੀ. ਬਾਬਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮੱਲੇਵਾਲ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਕ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮਨ ਅੰਦਰ ਅੰਨੀ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੀ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਚਿੰਨਾਂ ਦੀ ਘੋਰ ਬੇਅਦਬੀ, ਅਮ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਖਿਲਾਫ ਬੇਹੱਦ ਭੱਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਅਤੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਇਸ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸਬੂਤ ਹਨ।

3 ਥਾਣੇਦਾਰ ਬਰਾੜ ਵੱਲੋਂ ਬਾਬਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਅਤੇ ਇਥੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਹਰ ਕੀਤਾ ਰਵੱਈਆ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਚਿਹਰੀਆਂ ਤੇ ਥਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭਾਈਚਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝਗੜੇ ਨਿਬੇੜਨ ਦਾ ਅਮਲ ਪੁਲਸ, ਅਫਸ਼ਰਸਾਹੀ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਫੁੱਟੀ ਅੱਖ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭਾਉਂਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਤੇ ਪਲਣ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰ, ਜਲੀਲ ਤੇ ਦਾਬੂ ਬਣਾਈ ਰੱਖਕੇ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਸਾਰੀ ਅਫਸਰਸਾਹੀ ਤੇ ਮਲਕ ਭਾਗੋਆਂ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੀ ਲੜ ਖੜਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਬਰਾੜ "ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੀ ਅਸੀਂ ਚੱਲਣ ਦੇਣੀ" ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।

4 ਭਾਦਸੋਂ ਥਾਣੇ ਅੰਦਰ ਬਾਬਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮੱਲੇਵਾਲ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਸ: ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵੀ ਪੁਲਸ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਸਲੀ ਮਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਲੁਕੋਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਉਹੜ-ਪੁਹੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁੱਝ ਵੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅੰਦਰ ਜੋ ਖਾੜਕੂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਨਾਓ ਤੇ ਪਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਖੁਦ ਪੁਲਸ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਕਿਸੇ "ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਤੇ ਮੁਹਤਬਰ ਇਤਲਾਹੀ ਕੋਲ ਨਹੀਂ। ਦੂਜਾ 4 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਕਰਨ ਮੌਕੇ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ" ਜੇ ਇਸ ਵਕਤ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਰੇਡ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਕਤਾਨ ਅੱਤਵਾਦੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਇਸੇ ਅੰਦਰ ਪੁਲਸ ਪਾਰਟੀ ਥਾਣਾ ਭਾਦਸੋਂ ਤੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਦੀ ਰਵਾਨਗੀ ਵੀ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਪੁਲਸ 4 ਦੀ ਥਾਂ 7-8

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 16 ਤੇ)

(ਸਫਾ 2 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਪੂਰਨ ਸਹਿਮਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵੀਰ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ, ਜਾਤਪਾਤ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਸਬੰਧੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਖ ਅਤੇ ਅਮਲੀ ਪੱਖ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵਡੇ ਫਰਕ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦਾ ਆਪਣੇ ਜਾਤੀ ਤਜਰਬਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਚਿਤਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਜੜੋਂ ਪੁੱਟਣ ਲਈ ਜੋ ਸਿਧਾਂਤ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਢਾਲਣ ਦੀ ਜਿਵੇਂ ਜਾਂਚ ਸਿਖਾਈ ਸੀ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੀ ਇਕ ਸੰਪੂਰਨ ਜੀਵਨ ਜਾਂਚ ਸੀ। ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵਲੋਂ ਬਖਸ਼ੀ ਗਈ ਅਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੇ ਅਸੀਂ ਮੁੜ, "ਜੱਟਾ, ਖਤਰੀਆਂ, ਅਰੋੜਿਆਂ, ਰਾਮਗੜੀਆਂ, ਕੰਬੋਆਂ, ਸੈਣੀਆਂ, ਨਾਈਆਂ, ਛੀਬਿਆਂ, ਮਜ਼-ਹਬੀਆਂ, ਰਵੀਦਾਸੀਆਂ," ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਗਏ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੌਮੀ ਦੁਖਾਂਤ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੰਡ ਅੱਜ ਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬਣਤਰ ਦੀ ਇਕ ਐਸੀ ਸਚਾਈ ਹੈ, ਜੋ ਹਰ ਵਿਸਾਖੀ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਰ-ਮਿੰਦਿਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। 'ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰ' ਅਤੇ 'ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸੁਧਾਰ' ਦੀਆਂ ਅਲੰਬਰਦਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਆਗੂ ਵੀ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾਇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹਿ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ 'ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਹੋਰ' ਵੀ ਜਰੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ 'ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਹੋਰ' ਹੋਣ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਇੰਨਾ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਤ ਇਹ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਾਤ ਪਾਤੀ ਵੱਡ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਜਿਹਾ ਹੀ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਉਲਝਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਤਾਂ ਕੁਦ-ਰਤੀ ਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਿਖਾਂ ਤਾਂ ਕੀ ਲਿਖਾ ?

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਵਧ ਰਹੇ ਇਸ ਨਵ-ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ' ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਅਮਲੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿਚਲੇ ਵੱਡੇ ਖੱਪੇ ਅਤੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਤਹਿਤ ਸੱਚ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਮੋੜਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਂ ਭਵਿੱਖ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀਆਂ ਰਹਿਮਤਾਂ ਤੇ ਪੂਰਨ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਮਾਧੋਦਾਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬੰਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜ ਤੀਰ ਬਖਸ਼ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਬੰਦਈ ਖਾਲਸਾ ਬਣ ਜਾਣ ਤੇ 'ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ' ਨੂੰ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਲੋੜ ਹੈ, ਅੱਜ ਹਰ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੇ 'ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ' ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣੇ ਅਤੇ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਾਜੇ ਨਿਵਾਜੇ ਪੰਥ ਦੇ ਮੁੜ ਤੋਂ ਇਕਸੁਰ ਇਕਰੂਪ ਹੋਣ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਲ ਵਧਦੇ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕਦਮ ਮਿਲਾਵੇ।

★ [ਲੇਖ ਦਾ ਸੰਖੇਪ]

(ਸਫਾ 15 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਮਾਰਚ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੱਲੇਵਾਲ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਗ-ਵਾਈ ਭਾਦਸੋਂ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇਨਚਾਰਜ ਦੀ ਥਾਂ ਅਮਲੋਹ ਦਾ ਥਾਣੇਦਾਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

5 ਇਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਵੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿਪੁਲਸ ਨਾ ਸਿਰਫ ਬਾਬਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮੱਲੇਵਾਲ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਟਕਸਾਲੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲਾਂ 'ਚ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਥਾਣੇਦਾਰ ਬਲਦੇਵ ਬਰਾੜ ਵਰਗੇ ਪੁਲਸ ਅਫਸਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ ਦਰਪੇਸ਼ ਹੈ।

ਸਿਫਾਰਸ਼ : ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਮਸਲੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਇਸ ਹੱਕੀ ਮੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਮਲੋਹ ਦੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਬਰਾੜ ਤੇ ਉਸਦੇ ਗੰਨਮੈਨਾਂ ਅਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਦੇ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਕੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਅੱਗੇ ਸਜਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਅਸੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੇਜ ਕਰਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸਬਕ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ੁਲਮ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋਕ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਹੀ ਸਰਗਰਮ ਕਰਕੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਠੱਲ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜਾਰੀ ਕਰਤਾ : **ਸ: ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਚੇਅਰਮੈਨ**
ਸ: ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜਨਰਲ) ਉਪ ਚਅਰਮੈਨ

★ **ਜਨਤਕ ਪੈਗਾਮ ਦਾ ਹਰ ਇਕ ਪਾਠਕ ਇਕ ਨਵਾਂ ਪਾਠਕ ਬਣਾਵੇ।**

★ **ਮੁਫਤ ਪਰਚਾ ਪੜਣ ਦੀ ਆਦਤ ਛੱਡੋ**

★ **ਪਰਚੇ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਰੱਖਣ ਚਈ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਓ।**

★ **ਨਵੇਂ ਚੰਦੇ ਤੇ ਬਕਾਏ ਤੁਰੰਤ ਭੇਜੋ**

ਪਤਾ : ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ
ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕਘਰ : ਸਕਰੌਦੀ [ਸੰਗਰੂਰ]

ਪਾਠਕਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ

ਵੀਰ ਜੀਓ, ਆਪ ਜੀ ਵਲੋਂ ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਦੋਵੇਂ ਪੈਗਾਮ ਮਿਲ ਗਏ ਹਨ । ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਅਤੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ । ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹੋ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੇਜੀ ਹੋਈ ਮਾਇਆ ਸਾਨੂੰ ਵਾਪਸ ਮਿਲੀ, ਮਨ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਹੋਇਆ । ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਇਕ ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਕਿੱਡਾ ਔਖਾ ਹੈ । ਇਕ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਜਿਹੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਸੱਚ ਲਿਖਣਾ, ਬੋਲਣਾ ਕਿੰਨਾ ਕਠਨ ਹੈ । ਖਬਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਤੰਗੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਦਲੇਰੀ ਦੀ ਦਾਦ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ । ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਭੀ ਹੌਸਲਾ ਅਤੇ ਦਲੇਰੀ ਬਖਸ਼ੇ । ਸਚਾਈ ਦਾ ਪੱਲਾ ਐਸਾ ਮਜਬੂਤ ਕਰਕੇ ਪਕੜਣਾ, ਤੇ ਜਾਲਮ ਦੇ ਜੁਲਮਾਂ ਨੂੰ ਨੰਗਿਆਂ ਜਰੂਰ ਕਰਨਾ । ਜੁਝਾਰੂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨੀਆਂ ਤੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਝਾਤ ਜਰੂਰ ਮਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਾ। ਤਾ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਰਜੀਵੜੇ ਮੈਦਾਨਿ ਜੰਗ 'ਚ ਜੂਝਦੇ ਰਹਿਣ, ਤੇ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ' ਅਜਾਦ ਕਰਵਾ ਸਕਣ ।

ਇਕ ਵਾਰ ਇਕ ਜਰਮਨ ਮੈਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਸਿੰਘਾ ਜਰਮਨ ਕਿਵੇਂ ਲਗਦਾ । ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਜਿਹੜਾ ਇਨਸਾਨ, ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ, ਆਪਣੀ ਮਾਂ, ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ, ਸਮਝੋ ਸਭ ਕੁਝ ਗਵਾ ਗਿਆ । ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰੇ ਮੈਂ ਦਿਨ 'ਚ ਸੌ ਸੌ ਵਾਰ ਯਾਦ ਕਰਾਂ, ਤਿੰਨੇ ਚੀਜਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਮਰਕੇ ਵੀ ਨਾ ਭੁੱਲਣ । ਉਹ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਤੇ ਅੱਜ ਤਾਈਂ ਅਸੀਂ ਚੰਗੇ ਮਿੱਤਰ ਹਾਂ ।

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿਵਾ ਕੇ ਜੁਝਾਰੂ ਵੀਰਾਂ ਤਾਂ ਖੂਨ ਵਧਾ ਦਿਤਾ । ਪੈਗਾਮ ਨੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਛਾਪਕੇ ਹੋਰ ਭੀ ਨਾਮਨਾ ਖੱਟਿਆ ਹੈ ।

ਪੇਪਰ ਭੇਜਣ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ, ਕੁਝ ਮਾਇਆ ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਮਿਲਣ ਤੇ ਪਤਾ ਦੇਣਾ ।

ਆਪ ਦਾ ਵੀਰ :

ਸਤਨਾਮ ਸਿਘ ਬਬਰ, ਜਰਮਨੀ

ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜਨਤਕ ਪੈਗਾਮ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤਾਂਘ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ । ਅਜਿਹਾ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ ਹਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ । ਜੋ ਇਕ ਵਰਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕੇ ਸਭ ਮਨੁਖੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਅਵਾਜ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਸਹੀ ਪੈਗਾਮ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਪੇਪਰ ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇ । ਪੇਪਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਹੈ ।

ਪਰਵੀਨ ਕੌਰ ਖਾਲਸਾ
ਨਿਉ ਜਰਸੀ-ਯੂ. ਐਸ. ਏ.

ਆਪ ਜੀ ਵਲੋਂ ਜਨਵਰੀ ਅੰਕ 'ਚ ਬੜੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੱਟਾਂ ਤੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਵਖ ਵਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ । ਇਹ ਪਾੜਾ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਦਾ ਹੈ । ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਸਮਸ਼ਾਨ ਘਾਟ ਵੀ ਵੱਖਰੇ ਹਨ । ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਜਾਤੀ ਪਾੜਾ ਬੜਾ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ । ਜੱਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੰਡਤਾਂ ਦੀ ਤਰਾਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ । ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਮਰਗ ਜਾਂ ਖੁਸੀ ਮੌਕੇ ਰਖਾਏ ਪਾਠਾਂ ਵਿਚ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਪਾਠ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਟਲਦੇ ਹਨ । ਜੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਜਾ ਵੀ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਉਨਾਂ ਦੇ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ । ਇਹਨਾਂ ਧਰਮ ਦੇ ਕੰਮਾਂ 'ਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ।

ਮੌੜ ਮੰਡੀ ਤੋਂ 8-10 ਮੀਲ ਦਲੀਏ ਵਾਲੀ (ਮਹਿਆਈਸਰ) ਹੈ । ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਕਹਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਥੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਏ ਤਾਂ ਲੋਕ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਮਰ ਰਹੇ ਸਨ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿੱਕਰ 'ਤੇ ਖੂੰਡੀ ਮਾਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਆਈ ਖਵਾਈ । ਇਥੋਂ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਨਾਓਂ ਮਹਿਆਈ-ਸਰ ਪੈ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਮੱਸਿਆ ਦਾ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਜੱਟਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਤਲਾਬ ਤੇ ਲੰਗਰ ਵੀ ਵੱਖਰਾ ਹੈ । ਹਰੀਜਨਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਬੱਲੇ ਕੱਚੀ ਜਿਹੀ ਛਪੜੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਥੱਲੇ ਵੱਖਰੀ ਕਤਾਰ 'ਚ ਹੀ ਲੰਗਰ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਕੁਝ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੜੇ ਹੀ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਹੈ ਤਾ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚੋਂ ਨੀਚ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੂਰ ਹੋਵੇ । ਬਾਕੀ ਪਰਚਾ ਬਹੁਤ ਲੇਟ ਮਿਲਦਾ ਹੈ । ਜਨਵਰੀ ਅੰਕ ਫਰਵਰੀ 'ਚ ਮਿਲਿਆ। ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ?

-ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲੂ

ਮੇਰਾ ਛੋਟਾ ਵੀਰ ਸ਼ਹੀਦ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਥੋੜੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਘਰ ਤੋਂ ਭਗੌੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ । ਮੇਰਾ ਚਾਚਾ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਡਰਾਇਵਰ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਸਕਿਉਰਟੀ ਜੇਲ 'ਚ ਸੰਗਰੂਰ 'ਚ ਬੰਦ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਘਰਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਕਰਦੇ

ਸੀ। ਪਰ ਪੁਲਸ ਸਾਡੇ ਉਪਰ ਲਗਾਤਾਰ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਘਰ ਦੇ ਬੂਹੇ ਭੰਨ ਦਿਤੇ ਤੇ ਡੰਗਰ ਖੋਲ ਦਿੱਤੇ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਘਰ ਤੋਂ ਬੇਘਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦੀ ਭਾਲ 'ਚ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਘਰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਮੁਖਬਰਾਂ ਤੇ ਪੁਲਸ ਤੋਂ ਖਬਰਦਾਰ ਰਹਿਣ। ਪੁਲਸ ਤਸ਼ੱਦਦ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਖਾੜਕੂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਅਖੀਰਲੇ ਦਮ ਤਕ ਲੜਦੇ ਰਹਾਂਗੇ।

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦਾ ਦਾਸ :

ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੱਤਾ ਉਰਫ ਦੀਪਾ

ਕੇ.ਸੀ.ਐਫ. (ਜ਼ਫਰਵਾਲ) ਦੌਲਤਪੁਰ (ਮਲੌਦ)

ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸਥਾਈ ਕਾਲਮ ਵਕਤ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਵਿਚ ਫੰਡਰ ਕੁੱਤੀ ਕਤੂਰਿਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵਿਚ ਇਨਾਂ ਅਖੌਤੀ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਲਾਲ ਮਸੰਦਾਂ ਨੇ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਆਤਮ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਲੈਨਿਨ ਦੀਆਂ ਸਿਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਬੁੱਚੜਾਂ ਦੀ ਅਖੌਤੀ ਏਕਤਾ ਅਖੰਡਤਾ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਨਾਂ ਅਖੌਤੀ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਕਾਂਰਨ ਹੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਕਿਚ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਬਾਰੇ ਗਲਤ ਰਾਏ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਵੀ ਸਾਰੇ ਲੇਖ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਵਾਧੇ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜੋ ਬਾ ਦਲੀਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੱਚ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਵੀਰ ਜੀ ਜੋ ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਜਾਦੀ ਖਾਤਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਗੁਰਮਤ ਦੇ ਅਸੂਲਾ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਅਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਕ ਦਹਾਕਾ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਲਹਿਰ ਦਾ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਧਾਰਨ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਵੀਰ ਜੀ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਖੇਤ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲਾਉਣ ਲਈ ਖਾਲ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿਤੇ ਟੁੱਟੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਖੇਤ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਸਿੰਜ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਖਾਲ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਨਾ ਕਰੀਏ ਜੇ ਖਾਲ ਰਾਹ ਵਿਚ ਟੁੱਟੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਖੇਡ ਨੂੰ ਸਿੰਜ ਨਹੀਂ ਸਕਾਂਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਣੀ ਅਜਾਈਂ ਹੀ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਹਜਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿਚ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਅਸੀਂ ਅਜਾਦੀ ਦੀ ਮੰਜਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜ ਸਕੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਸਕੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਜ ਗੁਰਮਤ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦਾ ਕਾਲਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਲਹਿਰ ਆਪਣੇ ਮੁਕਾਮ ਤੇ ਪੁੱਜਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਭਟਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਾਤ-ਪਾਤੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਗ੍ਰਿਫਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਗੁਰੂ ਦਾਂ ਸਿੱਖ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਤ ਗੋਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਜਾਤਪਾਤ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਹਾਵੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੀ ਜਾਤਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਿਚ ਪਛੜੇ ਸ਼ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਗਰੁਪ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਚਲਾ ਰਹੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਤਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਦਲਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਜਬੀ ਸਿੱਖ, ਰਾਮਦਾਸੀ ਸਿੱਖ, ਰਾਮਗੜੀਆ ਸਿੱਖ ਆਦਿ ਵਿਸੇਸ਼ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਤੇ ਇਨਾਂ ਨੂੰ ਚੌਥਾ ਪੌੜਾ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਲਿਤ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੁਰਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਜਾਤਪਾਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਵਿਵਹਾਰਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਹਾਵੀ ਹੈ। ਕਈ ਜੁਝਾਰੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਜਿਟਫ ਜੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਬੇਗੁਨਾਹ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਰੁਧ ਹੈ। ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜੁਲਮ ਖਿਲਾਫ ਲੜਦਿਆਂ ਕਦੇ ਵੀ ਸਮੁੱਚੇ ਮੁਰਜਮਾਨਾ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਵਰਗੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜੁਲਮ ਵਿਰੁੱਧ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸੀਸ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਜੋ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਸਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਖਿਲਾਫ ਲੜੇ ਪਰ ਗਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਕਤਲ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੇ ਕਲੰਕ ਹਨ। ਸੋ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣਾ ਵਿਵਹਾਰਕ ਆਚਰਣ ਸੱਚਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਅਸੂਲਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਨਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਕਿ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨੁਕਸਾਨ ਰਾਹੀਂ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਜੁਝਾਰੂ ਸਿੱਖ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਣਗੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਚਰਣ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤੇ ਹੈ। ਸਚੌ ਉਹਿ ਸਭ ਦੇ ਉਪਰਿ ਸੱਚ ਅਚਾਰ।

ਹਮੀਰ ਸਿੰਘ ਹੁਸਿਆਰਪੁਰ

ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਿਆਂ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਜਨਤਕ-ਪੈਗਾਮ ਅਤੇ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਪਲੀਮੈਂਟ ਮਿਲਿਆ । ਤੁਹਾਡੀ ਖੇਚਲ ਅਤੇ ਮੇਹਨਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਜੁ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੀਲਾ ਕਰਕੇ ਪੰਥ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾ ਬਖਸ਼ੇ ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਥ ਦੀ ਅਥਾਹ ਸਵਾ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ।

ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ "ਨਿਝਕ ਰਾਵਾਂ-ਬਾਰੇ" ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਆਪਣੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਬੁਧੀ ਦੀ ਸੂਝ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਂ ਹਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਮਾ ਬੋਲੀ ਦੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਪੰਨੇ 2 : ਦ ਪਹਿਲੇ ਉਤਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ-ਅੰਗਰੇਜੀ ਤਰਜਮੇਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਅੰਗ੍ਰੇਜੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੁਤਬਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ।" ਗੁਰਭਾਈ ਜੀ ! ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜੇ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬੋਲੀ ਤਾਮਿਲ, ਮਰਾਠੀ, ਬੰਗਾਲੀ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਵਗੈਰਾ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਜਾਂ ਰਾਬਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁੰਗੇ, ਬੋਲੇ, ਹੀਣੇ ਅਤੇ ਅੱਚਲ ਬਣਕੇ ਟਿਕ ਖੂੰਜੇ ਲਗ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ । ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜੀ ਨੂੰ ਖਾਸ ਰੁਤਬਾ ਨਾ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹਰ ਆਧੁਨਿਕ ਨਿਆਮਤਾਂ, ਸਾਇੰਸ, ਟੈਕਨੌਲਜੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਪਛੜੀ ਕੌਮ ਬਣਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖੂਨ-ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜੰਮੇ ਪਲੇ ਸਿਖਾਂ-ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਖੋਹ ਬੈਠਾਂਗੇ । ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੁਤਬਾ ਦੇਣਾ ਕਿਸੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਖੁਦਗਰਜੀ ਕਰਕੇ ਅੰਗਰੇਜੀ ਨੂੰ ਸਿਖਾਂ ਲਈ ਜਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਕੱਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਤੋਂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਜੰਜੀਰਾਂ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਜਵਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨੀਲਾਮੀਆਂ ਦਾ ਸੌਦਾ ਕਰਕੇ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗੂੰ ਲੱਡੂ ਨਾਂ ਖਾ ਸਕੇ । ਅਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖੂਨ (ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ) ਨਾਲੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਅੱਡ ਹੋ ਸਕੀਏ । ਸੋ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਹੀ ਗੁਰਬਾਨੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣੀ ਲਿਖਾਉਣੀ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪਹਿਲਾ ਦਰਜਾ । ਦੂਜੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਜਿਨੀਆਂ ਕੋਈ ਸਿਖਣਾਂ ਚਾਹੇ ਤੀਜੇ ਦਰਜੇ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ

ਉਮੀਦ ਹੈ ਮੇਰੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋਗੇ ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਬੋਪਾਰਾਏ
"ਤੇਰ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਯੂ. ਐਸ ਏ.

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਖਿਲਾਫ ਸਟੈਂਡ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ । ਮਨ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਤਾਂ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਕੋਈ ਤਾਂ ਹੈ ਜੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫਾਸ਼ੀ ਕਦਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਡਟ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਸਾਨੂੰ ਖਦਸਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਡਾ० ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਪੜ ਸਕਾਂਗੇ ।

ਅਸਲ 'ਚ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਭਰੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਤਾਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਛਪ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗੀ ਤਾਂ ਡਾ: ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ-ਤੋਂ ਹੈ ਜਿਨਾਂ ਵਿਚ ਦਲੀਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੋਲਾ
ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬੀ ਭਿੱਖੀ ਵਿੰਡ

(ਕੌਮ ਦੇ ਨਾਂ ਸੰਦੇਸ਼)

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਣਖੀ ਸੂਰਬੀਰ ਸਿੰਘੋ,

ਵਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ ॥

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਪੱਕੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ । ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੰਥ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ । ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅੱਗੇ ਕਦੇ ਗੋਡੇ ਨਹੀਂ ਟੇਕਾਗੇ । ਅਤੇ ਹਮੇਸਾਂ ਪੰਥ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਾਂਗੇ ।

ਸੂਰਬੀਰ ਸਿੰਘੋਂ ਅੱਜ ਵੇਲਾ ਅੰਦਰ ਵੜ ਕੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮੈਦਾਨੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦਾ ਹੈ । ਕੀ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਤੋਂ ਕੋਈ ਆਸ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ?

ਤਾਂ ਆਓ ਅਜ ਨਧੱੜਕ ਹੋ ਕੇ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਇਸ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਡਟ ਜਾਉ । ਜਿਸ ਨੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਸਾਡੀ ਇਜਤ, ਮਾਣ, ਖੋਹਣ ਦੀ ਅਸਫਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਜੇ ਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਭਰੇ ਇਤਹਾਸ ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ । ਤਾਂ ਖਾਲਸਤਾਨ ਦੇ ਚਲ

ਰਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾਉਣ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ।

ਸੂਰਬੀਰ ਸਿੰਘੋ ਜਿਸ ਕੌਮ ਨੇ ਮਰਨਾ ਸਿਖ ਲਿਆ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ । ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਵਿਰਸਾ ਹੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ । ਅਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਾਂ । ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਲਮ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਭਾਜੀ ਚਾੜੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹ ਉਤਾਰ ਵੀ ਦਿਤੀ । ਅਤੇ ਉਤਾਰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ ।

ਦਲਿਤ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਫਰਜ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਭਰੇ ਇਤਹਾਸ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਨਣ । ਉਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥ ਦੀ ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੈ । ਇਸ ਬ੍ਰਹਮਵਾਦੀ ਸੋਚ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ । ਸਿਵਾਏ ਲਾਰਿਆਂ ਦੇ। ਆਉ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਹੀ ਇਤਹਾਸ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣਦੇ ਹੋਏ ਹਥਿਆਰ ਚੁਕ ਕੇ ਖੁਦ ਇਸ ਬ੍ਰਹਮਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਹੱਕ ਲਵੋ ।

ਸੂਰਬੀਰ ਸਿੰਘੋਂ । ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਇਸ ਸਰ-ਕਾਰ ਦਾ ਜੁਲਮ ਸਹਾਰਦੇ ਰਹੋਗੇ ਜੋ ਨਿੱਤ ਦਿਹਾੜੇ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਮੌਤ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨਿਹੱਥੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੁਖ ਜਰੂਰ ਹੁੰਦਾ । ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਘਰੋ, ਫੜ ਕੇ ਮਾਰ ਦਣਾ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ । ਜੇ ਕਰ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਤਾਕਤ ਹੈ । ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਲਲਕਾਰ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਿਆ ਕਰੇ । ਅਸੀਂ ਹੱਸ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਿਆ ਕਰਾਂਗੇ ।

ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਦਾ ਕਤਲ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਚਾਹੇ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਾਂ ਇਸਾਈ । ਜੋ ਜੁਲਮ ਕਰੇਗਾ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਧਣਾ ਸਾਡਾ ਧਰਮ ਹੈ ।

ਅਸੀਂ ਉਨਾਂ ਸਭ ਖਾੜਕੂ ਵੀਰਾਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਖਾਲਸਤਾਨ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਤੇਜ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਪਰਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ) ਡਾ: ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੋ ਵੀ ਹੁਕਮ ਕਰੇਗੀ ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੇ ਫੁੱਲ ਚੜਾਂਵਾਗੇ ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਸਿਰ ਨਵਾ ਕੇ ਮੁਆਫੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ।

ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੂੜ ।

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀਪਾ

ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੋਨਾਂ ਅਤੇ ਸਾਥੀ

ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਰਚੇ ਦੇ ਕੁਝ ਸਫੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਲੱਗ ਗਏ ਸਨ । ਪੂਰਾ ਪੈਗਾਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਪੜਿਆ ਕਾਫੀ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ । ਜੇਲਾਂ ਤਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਤੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਲਈ ਮੁੱਢਲਾ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਹਨ । ਇਥੇ ਜਨਤਕ ਪੈਗਾਮ ਦਾ ਪਹੁੰਚਣਾ ਬਹੁਤ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਗੀ ਬਾਂਦਰ

ਸਕਿਊਰਟੀ ਜੇਲ੍ਹ-ਸੰਗਰੂਰ

ਕਈ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪੜਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਜੋ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ ਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਵੀ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ ਮੁਤਾਬਕ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਖੁਸਹਾਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਬਾਣੀਆ ਜੁੰਡਲੀ ਖਿਲਾਫ ਹੈ । ਜਿਸਨੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਤੇ ਕਬਜਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ਰਮਾਇਆ ਲੁੱਟਿਆਂ ਹੈ । ਕਿਸਾਨ ਲੁੱਟੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੋਸ਼ਤ ਵਰਗ ਨਾਲ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਹੈ । ਸੋ ਲੋੜ ਹੈ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਮਤਲਬਪ੍ਰਸਤ ਤੇ ਖੁਦਗਰਜ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣ ਦੀ । ਐਹੋ ਜਿਹੇ ਅਮੀਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਕਾਮਿਆਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੰਦ-ਭਾਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ।

ਸ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਕਿਸ-ਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹਸ਼ਰ ਜਾਹਮਣੇ ਹੈ । ਉਸ ਦੀ ਸਜਾ ਅੱਜ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਬਲਦੇਵ ਸਿਘ ਨੂੰ ਡੀਫੈਂਸ ਮਨਿ-ਸਟਰੀ ਮਿਲ ਗਈ । ਪਰ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ । ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਚ ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਹਨ । ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਨੂੰ ਯੋਗ ਥਾਂ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ । ਤਾਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਆਸ਼ਾ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਖਬਾਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਈ ਸੈਂਸਰ-ਸ਼ਿੱਪ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ । ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰੈਸ ਵੀ ਨਿਪੁੰਸਕ ਹੈ ਜੋ 'ਮਲਹੋਤਰੇ' ਖਿਲਾਫ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ । ਖਾੜਕੂ ਵੀਰਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਵੇਖਕੇ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਸੁਰਜੀਤ, ਬੇਅੰਤ, ਮਿੱਤਲ ਤੇ ਧਾਸਲਾ

ਜੁੰਡਲੀ ਬੁਖਲਾ ਉੱਠੀ ਹੈ । ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਭੌਂਕਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਪਰਚੇ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ । ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਲਿਖਣ 'ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ । ਪਰ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਦੇ ਹਰ ਬੋਲ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ । ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਭੜਕਾਊ ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਰਾਮ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ-ਉਪਰ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ । ਅਸੀਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਤੇ ਸ: ਮਾਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ੁਲਮ ਵਿਰੁੱਧ ਜਨਤਕ ਲਹਿਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ 'ਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੇ ਹਨ । ਸਿਰਫ ਅਖਬਾਰੀ ਬਿਆਨ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ।

ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ
ਨਵਨੀਤ ਕੌਰ ਖਾਲਸਾ

ਭੀਖੀ ਤੇ ਮਾਨਸਾ ਪੁਲਸ ਦੇ ਧੱਕੇ ਖਿਲਾਫ ਉਠੋ ।

ਸ਼ੁਭ ਇਛਾਵਾਂ ! ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛਪੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ/ਖਬਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਜਾਣ ਹੀ ਗਏ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਮੜਕੇ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ ਜੇਲ ਵਿਚ ਡੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਘਟਨਾ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ :

ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਆਈ ਪੀ ਐਫ ਦਾ ਸਰਗਰਮ ਕਾਰਕੁੰਨ ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ, ਭੀਖੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ [illegible] ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ 7 ਮਾਰਚ 1991 ਨੂੰ ਭੀਖੀ ਪੁਲੀਸ ਵਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ । ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਭੀਖੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਗੱਲਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਹੈ । ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਦਿਨ ਭੀਖੀ ਥਾਣੇ ਦੇ S.H.O. ਨੂੰ ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਬੰਧੀ ਮਿਲਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੈ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅੱਜ ਭਲਕੇ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗਾ । ਮਾਰਚ 9, 1991 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੇਰੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਆਈ. ਪੀ. ਐਫ. ਦੇ ਕੁਝ ਉਘੇ ਕਾਰਕੁੰਨ ਅਤੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਨੂੰ ਮਿਲੇ । ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਵੀ ਉਹ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨਿਆਂ ਕਿ ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕੱਲ ਨੂੰ ਛੱਡਾਂਗਾ। ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਫੁੱਫੜ ਤੇ ਉਸਦੀ ਭੂਆ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਥਾਣੇਦਾਰ ਤੈਸ਼ ਵਿਚ ਆਕੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਦਿੱਤੀ । ਵਫਦ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ । ਉਹਨਾਂ ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਅੰਨਾ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਰਾਤੀ ਫਿਰ ਸ਼ਰਾਬ ਵਿਚ ਧੁੱਤ ਹੋ ਕੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਲਗਣ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਡਾਂਗਾਂ, ਪਟਿਆ ਤੇ ਬੈਲਟਾ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀ ਬੁਰੀ ਤਰਾਂ ਫੱਟੜ ਹੋ ਗਏ ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ 10 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਐਫ. ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਭੀਖੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਥਾਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸਦੇ ਦਬਾਅ ਅਧੀਨ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਸਾਨੂੰ ਮਾਨਸਾ ਮਜਿਸਰੇਟ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਸਮੁੱਚੇ ਵਫਦ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ । ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਅਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਜਬਰ ਢਾਹਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੇਇਜਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

13 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਮਾਨਸਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਮਰਦਾਂ ਨੇ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਦੇ ਦਫਤਰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਉਪਰ ਮੜੇ ਗਏ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਥਾਣਾ ਭੀਖੀ ਸਮੇਤ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ । ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸਨ-ਕਾਰੀਆਂ ਉਤੇ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੜਕਾਹਟ ਅਤੇ ਅਗਾਊਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਰਕਰ ਫੱਟੜ ਹੋ ਗਏ । ਪੁਲੀਸ ਅਜੇ ਵੀ ਫਰੰਟ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ । ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਉਪਰ ਧਾਰਾ 307 ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਜਿਸ ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁਲਸ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮੰਨਦੀ ਸੀ, ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੇਸ, ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ, 'ਚ ਅੜੁੰਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ।

ਅਸੀਂ ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਪੁਲਸ ਵੀ ਇਸ ਜਿਆਦਤੀ ਖਿਲਾਫ ਅਵਾਜ ਉਠਾ ਰਹੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰੋਗੇ ।

ਭਰਭੂਰ ਹੁੰਗਾਰੇ ਦੀ ਆਸ ਨਾਲ

ਕਾ: ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਸਮਾਂਓ ਤੇ ਸਾਥੀ
ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਬਠਿੰਡਾ ।

ਇਕ ਗੱਲ-ਖਾੜਕੂ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ

ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਨੌਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾੜਕੂ ਸਿੰਘਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਪਿਛਲੇ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਲੁੱਟਾਂ ਖੋਹਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਰਾਂ ਬੋਰ ਦੀਆਂ ਬਦੂਕਾਂ ਖੋਹਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਧਮਕੀ ਭਰੀਆ ਚਿੱਠੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਪੈਸੇ ਬਟੋਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੇਸਮੁਫਤ ਲੜਨੇ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸੱਚੇ ਖਾੜਕੂ, ਉਹ ਚਾਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੇ ਹੋਣ, ਉਨਾਂ ਲਈ ਮੈਂ ਹਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅੱਜ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਪੁਲਸ ਜਬਰ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ ਰਾਹੀਂ ਮੈਂ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਪਰ 28 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ 'ਚ ਸਵਾਰ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਆਏ। ਮੈਂ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨਾਂ ਦੇ ਤੋਰ ਤਰੀਕੇ ਸੱਕੀ ਸਨ। ਫਿਰ 4 ਫਰਵਰੀ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਿੱਟੀ ਮਾਰੂਤੀ ਵੈਨ ਨੇ ਬਠਿੰਡੇ ਆਈ. ਟੀ. ਆਈ. ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਪਿੱਛਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਜੱਸੀ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਮੀਲ ਕੁ ਅੱਗੇ ਉਸ ਵੈਨ ਨੇ ਮੇਰਾ ਰਸਤਾ ਰੋਕ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ 'ਚ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 24 ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ 'ਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਆਰਮੀ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਖ਼ਬਰ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਜਿਸ 'ਚ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੀ ਕਮੇਟੀ 'ਚੋਂ ਗੈਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਇਸ ਖ਼ਬਰ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਬਿਆਨ 'ਚ ਮੇਰਾ ਵੀ ਨਾਂਓ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹਨਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧ ਜੁੜਨਾ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ।

ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਇਕ ਟੋਟਕਾ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਵੀ ਮਾੜੀ ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀਵੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਬਠਿੰਡੇ ਕਚਹਿਰੀ ਦੇ ਇਕ ਵਕੀਲ, ਜੋ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਲੜਦਾ ਸੀ, ਖੋਖਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੋਰ ਨਾਲ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਥਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਇਨਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਲੜੂ ਮਾਰਿਆ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਜਾਊ। ਨਹੀਂ ਪੁਲਸ ਤਾਂ ਮਾਰੂ ਹੀ ਮਾਰੂ। ਪੁਲਸ ਜਿਆਦਤੀ ਸਹਿਣ ਲਈ ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਪਰ ਜੇ ਕਿਸੇ ਖਾੜਕੂ ਧਿਰ ਜਾਂ ਧਿਰ ਅੰਦਰਲੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੋੜੀ ਤੇ ਈਰਖਾਲੂ ਪਹੁੰਚ ਕਾਰਨ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਜਾਂ ਡਰਕੇ ਖਾੜਕੂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਮੁਫਤ ਲੜਨੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹਟ ਜਾਵੇ (ਕਿਉਂਕਿ ਹਜਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਲੈਕੇ ਕੇਸ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲਾਂ ਸਬੰਧੀ ਤਾਂ ਕਦੇ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਰਵਈਆਂ ਵੀ ਉਹ ਜਿਹਾ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਆਮ ਮੁਲਜਮਾਂ ਦਾ ਵਕੀਲਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੈ) ਤਾਂ ਭਲਾ ਅਜਿਹੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਖਾੜਕੂ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੇ ਉਸਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਲਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ? ਤੁਹਾਡੀ ਇਹ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੇ ਅਜਿਹੇ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ ਨੱਥ ਮਾਰੋ। ਗਲਤ ਨੂੰ ਗਲਤ ਕਹੋ ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਈ ਕਸੂਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਟਿੱਕੋ। ਅਸਲ ਗੱਲ ਕੱਲੇ ਮੇਰੇ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਸਗੋਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਭ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਵੱਜੇ ਫੁੱਲ ਦਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਤੇ ਗਮ ਹੁੰਦੈ। ਪਰ ਇਥੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਵੱਜ ਰਿਹੈ ਤੇ ਵੱਜਣ ਦਾ ਧੁੜਕੂ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਸ ਹੈ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰੋਗੇ ਤੇ ਸੂਝ-ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰੋਗੇ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰਥਕ ਹੁੰਗਾਰੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਵਕੀਲ
ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਗਠਨ
ਬਠਿੰਡਾ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਦੋ ਗੱਲਾਂ

"ਜਨਤਕ ਪੈਗਾਮ" ਅਜ਼ਾਦ, ਜਮਹੂਰੀ ਤੇ ਕਿਰਤ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਸਿਰਜਣ ਦੇ ਕਾਜ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਇਸੇ ਸੇਧ 'ਚ ਟੋਇਆਂ-ਟਿੱਬਆਂ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰਦਾ ਡਗਿਆ ਤੁਰਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦਬਾਵਾਂ, ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਕਹਿਰੀ ਨਜ਼ਰ ਤੇ ਨਕਲੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਦੋ ਹੱਥ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਕਸਰ ਹੀ ਇਸ ਉਪਰ ਮਾਇਆ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਨਾਜ਼ਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਨੈਤਿਕ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਉਸਾਰੂ ਨਿਡਰ, ਬੇਗਰਜ਼ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਪੈਗਾਮ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ ਇਹ ਆਰਥਕ ਤੰਗੀ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਗੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਪਰ ਅੱਜ ਕੱਲ ਆਰਥਕ ਸਕੰਟ ਸਾਡੇ ਕੁੱਝ ਜਿਆਦਾ ਹੀ ਹੱਥ ਰੋਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਹਰ

ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਹੋਰਾਂ ਜਰੂਰੀ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਫੰਡ 'ਚੋਂ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੁਣ ਪਰਚਾ 10,000 ਤੱਕ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾਈ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਰਚੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮਜੋਰੀਆਂ ਤੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਉੱਦਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਉਦਮ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਬਣੀ ਰਹਿਣ 'ਚ ਦਿੱਕਤਾ ਵੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ ਤੇ ਕੁਝ ਸੀਮਤਾਈਆਂ ਵੀ ਨੇ। ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰਲੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹੋਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਯਤਨ ਜੁਟਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਰ ਜੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਰਹਿੰਦੇ "ਜਨਤਕ ਪੈਗਾਮ" ਦੇ ਪਾਠਕ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਨ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਸਹਾਰਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੰਭਲਾ ਨਵੇਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਚੰਦੇ ਭਰਾਉਣ ਤੇ ਪਰਚੇ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਭੇਜਣ ਦੋਵੇਂ ਪੱਖੋਂ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਚੰਦੇ ਵੀ ਭੇਜੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੇ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ। ਪਰ ਕਈ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਚੰਦੇ ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਅਜੇ ਤਕ ਸੁਆਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ। ਪਰ ਸੱਜਣੋ ! ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਕੋਲ ਇਹ ਸਾਂਝਾ ਸੁਆਲ ਪਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਆਸ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦਿਉਗੇ। ਸਾਡੇ ਪਾਠਕ, ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਤੇ ਭਰਾਤਰੀ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਲਲਕਾਰਾ ਹੀ ਪਰਚੇ ਦੀ ਅਸਲ ਪੂੰਜੀ ਤੇ ਜਾਨ ਹੈ।

ਦੂਜੀ ਛੋਰ ਕੁਝ ਇਹੋ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਚਾ ਨਾ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ/ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਜਾਂ ਡਾਕ ਵਿਭਾਗ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਕੁਝ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਮਾਰਚ ਤੇ ਅਪਰੈਲ ਅੰਕ ਆਸ ਹੈ ਸਭ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਅੰਕ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇ-ਸਾਨੂੰ ਲਿਖੋ ਅਸੀਂ ਭੇਜਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹਾਂ। ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਵੀ ਪਰਚਾ ਨਾ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ 'ਚ ਢੌਲ ਨਾ ਕਰਿਓ।

ਤੁਹਾਡਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਸਾਡੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਪਕੇਰਾ ਕਰਨ 'ਚ ਰੋਲ ਨਿਭਾਏਗਾ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਸਾਡੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਰਯਾਦਾ, ਮਾਣ ਮੱਤੇ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਜੰਜੀਰਾਂ ਗਲੋਂ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਚੱਲ ਰਹੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਅੰਦਰ ਰਮਾਉਣ, ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਕ ਅਜ਼ਾਦ ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਸਿਰਜਣ ਦੇ ਰਾਹ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 4 ਤੇ)

(ਸਫਾ 24 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਸੱਚ-ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਚ ਉਤਰ ਗਿਆ। ਲੋਕ ਰੋਹ ਭੜਕਿਆ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਗੈਰਤਮੰਦ ਦਿਲਾਂ ਨੇ ਹਥ 'ਚ ਏ. ਕੇ 47 ਲੈਕੇ ਫੌਜੀ ਬੁੱਚੜਾਂ 'ਤੇ ਘਾਤ ਲਾਉਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖੇ।

ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਅਸਲ ਸਰਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਮੇਟਣ ਲਈ ਫੌਜੀ ਬੂਟਾਂ ਦੀ ਦਗੜ ਦਗੜ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਵਾਛੜ ਨਵੇਂ ਖਤਰਿਆਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਸਮਝਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਖਤ-ਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੱਥ ਲੈਣੀ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਕਿਸਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਸਰਧਾਂਜਲੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਜਖਵਾਲੀ (ਪਟਿਆਲਾ) : ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੰਡ ਮਿੱਲ ਰੱਖੜਾ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿ-ਵਾਰਾਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਸਨ ਕਿ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਬਣਾਈ ਬਾਰਡਰ ਸਕਿਊਰਟੀ ਫੋਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰੇਤ ਛਾਏ ਨੇ ਉਨਾਂ 'ਚੋਂ ਦੋ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਲਿਆ। ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਦੇ ਨਾਕੇ ਕੋਲ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਮਾਸ ਖੋਰਿਆਂ ਜਮਾਂ ਈ ਨੇੜੇ ਆਕੇ ਰੁਕਣ ਲਈ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਤੇ ਮੋਟਰ ਸਾਇਕਲ ਰੁਕਦਾ ਰੁਕਦਾਂ 25-30 ਮੀਟਰ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੱਗਾਂ ਬੰਨੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾਂ ਜੁਰਮ ਬਣ ਗਿਆ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਹ ਰੁਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰ ਪਿਆ। ਹਰਜੰਗ ਸਿੰਘ ਫੱਗਣ-ਮਾਜਰਾ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਦਮ ਤੋੜ ਗਿਆ ਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਨਾਰਥਲ ਕਲਾਂ ਬੁਰੀ ਤਰਾਂ ਜਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਰੱਖੜਾ ਖੰਡ ਮਿੱਲ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਭਾ-ਪਟਿਆਲਾ ਸੜਕ 'ਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਠੱਪ ਰੱਖੀ। ਰੋਹ ਭਰੀ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਇਨਸਾਫ ਕਿੱਥੇ ?

ਪੁਲਸ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਖਬਾਰ ਭੌਂਕ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਟੀ. ਵੀ. ਬਕ ਰਿਹਾ ਸੀ -"ਕੱਲ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇੜੇ ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਦੀ ਨਾਕਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦੋ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ ਯੁਵਕਾਂ ਨੂੰ ਰੁਕਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਕਾ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਜਵਾਬੀ ਫਾਇਰਿੰਗ 'ਚ ਇਕ ਖਾੜਕੂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਦੂਜਾ ਜਖਮੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਤਲਾਸ਼ੀ ਮੌਕੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਇਕ ਬਾਰਾਂ ਬੋਰ ਦਾ ਦੇਸੀ ਪਸਤੌਲ ਤੇ ਕੁਝ ਕਾਰਤੂਸ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ"। ਕੀ ਹਾਲੇ ਵੀ "ਕੂੜ ਫਿਰੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੇ ਲਾਲੋ" ਨਾਲੋਂ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਹੈ ?

-ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਸਟ

ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਕੱਤਰ-ਵਰਕਰਜ ਯੂਨੀਅਨ

ਇਹ ਮਾਸ ਖੋਰੇ-ਜਿੰਨਾਂ ਖਾਧੇ ਨੇ ਕਾਫਲੇ

ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਪੁਲਸ. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ ਤੇ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਵਲੋਂ ਕੀ ੀ ਜਾ ਰਹੀ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਵਰਖਾ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਫੌਜ ਬਾਰੇ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਇਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਾਲਾਨਾ ਮਸ਼ਕਾਂ ਖਾਤਰ ਤੇ ਸਰਹੱਦ ਦੀ ਰਾਖੀ ਖਾਤਰ ਲਾਈ ਹੈ; ਉਸੇ ਫੌਜ ਵਲੋਂ **ਨੱਥੂਕੇ ਬੁਰਜ** (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਵਿਖੇ 6 ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਦਰਿੰਦਗੀ ਭਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਕਤਲਾਂ ਨੇ ਸ਼ੇਖਰ ਦਾ ਦੰਭੀ ਚਿਹਰਾ ਹੋਰ ਬੇਪੜਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। **ਜੱਸੋਵਾਲ** (ਪਟਿਆਲਾ) ਵਿਖੇ ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਨੇ ਇਕ ਮੁਲਾਜਮ ਨੂੰ ਮਾਰਕੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਇਹਨਾਂ ਫੋਰਸਾਂ ਲਈ ਹਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਰਹੱਦ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਚੇਹਰੇ ਮੋਹਰੇ ਜੁਝਾਰੂ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਪੇਸ਼ ਹੈ ਇਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਰਿਪੋਰਟ :

ਨੱਥੂਕੇ ਬੁਰਜ : ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਡੀਜਲ ਦੀ ਰੜਕਵੀਂ ਘਾਟ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਫਰਵਰੀ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ 8 ਕਿਸਾਨ ਸਵੇਰੇ ਸੁਵਖਤੇ ਝੋਟਾ ਰੇੜੀ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਜਲਦੀ ਤੇਲ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਲਾਈਨ 'ਚ ਆਪਣੀਆਂ ਕੇਨੀਆਂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤੁਰੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਉਧੇੜ ਬੁਣ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹਨਾਂ 'ਚੋਂ ਦੋ, ਕੁਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਿਟਾਇਰਡ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਬੀ.ਐਸ ਐਫ. ਤੇ ਗੁਰਾਂ ਸਿੰਘ, ਜੰਗਲ ਪਾਣੀ ਜਾਣ ਲਈ ਹੇਠਾ ਉਤਰਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਅੱਗੇ ਪੁਲੀ 'ਤੇ ਰੁਕ ਜਾਇਓ। ਪਰ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਛੇ ਸਾਥੀ ਰੇੜੀ ਉਪਰ ਹੱਥ ਖੜੇ ਕਰੀਂ ਖੜੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਤਾੜ ਤਾੜ ਸੁਣਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੀ। ਚਾਨਣ ਵਾਲੇ ਗੋਲਿਆਂ ਦੇ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀ ਰੇਹੜੀ ਉਪਰ ਹੀ ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਬੇਜ਼ੁਬਾਨ ਝੋਟਾ ਵੀ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਵਾਹੋ ਦਾਹੀ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਭੱਜੇ। ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਤਰਾਹ ਤਰਾਹ ਕਰ ਉਠਿਆ ਤੇ ਉਹ ਉਸ ਪੁਲੀ ਵਲ ਵਧਣ ਲੱਗੇ। ਅੱਗੇ ਜਾਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੇ ਰਾਖੇ ਮਿਰਤਕ ਦੇਹਾਂ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੀਂ ਸੰਗੀਨਾਂ ਤਾਣੀ ਖੜੇ ਹਨ। ਪੁਲਸ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਨਾ ਆਉਣ ਦੇਣ ਦੀ ਪੁਲਸ ਦੀ ਕੋਸਿਸ਼ ਨਾਕਾਮ ਹੋ ਗਈ। ਛੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਬੇਰਹਿਮ ਕਤਲੇ-ਆਮ ਨੂੰ "ਮੁਕਾਬਲੇ" ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਪੁਲਸੀਏ ਤੇ ਫੌਜੀ ਰੇੜੀ ਤੋਂ ਮਿਰਤਕਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਕੇ ਖਤਾਂ ਵਲ ਸਿੱਟਣ ਦੀ ਕੋਸਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਨੂੰ ਇਉਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ।

ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਚ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਰਿਟਾਇਰਡ ਹਵਾਲਦਾਰ ਤੇ ਉਸਦਾ 16 ਸਾਲਾਂ ਜਵਾਨ ਪੁੱਤਰ ਕਰਨਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ ਦਾ ਬਾਪ ਮਿਹਰ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਨਰਿੰਜਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇਕ ਫੌਜੀ ਦਾ ਭਰਾ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਹਾਲੇ ਕੁਆਰਾ ਹੀ ਸੀ, ਪਿੰਡ ਦਾ ਚੌਕੀਦਾਰ ਤੇ ਗਰੀਬ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਦੇ ਰਿਟਾਇਰਡ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਮੁਖਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ 16 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਲੋਕ ਰੋਹ ਸਾਹਮਣੇ ਕਸੂਤੇ ਫਸੇ ਇਹਨਾਂ ਭੇੜੀਆਂ ਦੀ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵਾਹ ਨਾ ਚੱਲੀ ਤਾਂ ਡੀ. ਸੀ. ਨੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਡੰਗਰਾਂ ਦਾ ਹਸਪਤਾਲ. ਮਾਡਲ ਸਕੂਲ ਤੇ ਹਰੇਕ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 50-50 ਹਜਾਰ ਰੁਪੈ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਰੋਹ 'ਤੇ ਠੰਡਾ ਛਿੜਕਣ ਦੀ ਚਾਲ ਚੱਲੀ। ਪਰ ਡੀ ਸੀ. ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ **ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁਲਦੇ ਹੁੰਦੇ।**

ਸਿਤਮ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਟੀ. ਵੀ. ਨੇ ਉਹੀ ਕੂੜ ਦਕਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਆਦੀ ਸੀ। ਅਖੇ, 'ਫੌਜ ਦੀ ਨਾਕਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਤੇਲ ਲੈਣ ਜਾ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਰੁਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਉਹ ਡਰਦੇ ਮਾਰੇ ਖੇਤਾਂ ਵੱਲ ਭੱਜ ਪਏ। ਫੌਜ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾੜਕੂ ਸਮਝਕੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਛੇ ਕਿਸਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ"। ਪਰ ਰੇੜੀ ਉਪਰ ਖੂਨ ਦਾ ਲੱਗਿਆ ਛੱਪੜ ਤੇ ਰੇੜੀ ਅੱਗੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਝੋਟੇ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਅਸਲ ਸੱਚ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 23 ਤੇ)